

«HET BRUUIJSEL»

VOGELWACHT

UDEN E.O.

WAT DOET VOGELWACHT UDEN?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden actief deelnemen aan het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.). Het behouden en herstellen van kleine landschapselementen in Uden e.o.
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruujsel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

- De jaarcontributie bedraagt € 14,- per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,-.
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50.
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujsel".

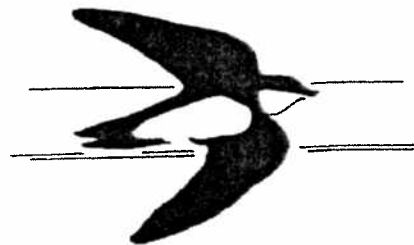
Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: Liesbeth Verkaar, Oliemolenstraat 53 - 5402 LH UDEN.
Telefoon: 0413-265397 of E-mail: verkaar33@zonnet.nl

Website Vogelwacht Uden: www.vogelwachtuden.nl

Uden, 15 maart 2004

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Esther Rutten-Maas en Johan van Roosmalen.
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 1 - 2004

- Redactieleden** : Margreet Hoefnagels, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Peter Noy
Don-Alexander van Bergen, Liesbeth Verkaar en Jolanda Rutten.
- Typewerk** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
E-mail: a.v.d.acker@jbz.nl
- Marieke Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
- Eindredactie + Kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Omslag** : Drukkerij Van Tuijl, Esp 219 te Eindhoven, tel.: 040-2435705
- Drukwerk** : Theo Thijssen en Wim Hoefs (faciliteiten: Basisschool De Vlonder)
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt en Lies Schoenmakers

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 180 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047

- Website Vogelwacht** : <http://members.lycos.nl/vogelwachtuden/>

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	03
Van de Bestuurstafel	Liesbeth Verkaar	04
Oeverzwaluw terug bij de Kleuter	Joop Bergsma	07
Broedresultaten Stootvogels 2003: "Matigjes"	Piet van der Voort	09
Vroege Wespandief boven de Maashorst?	Leo Ballering	12
Jeugdvogelwacht start na de zomervakantie	Jolanda Rutten	13
Wetenschappelijk... "Het baltsgedrag van vogels"	Don-Alexander van Bergen	14
Vogels in onze tuin	Jolanda Rutten	15
Verslag excursie Groote Peel	Mignon van den Wittenboer	18
Trektellen op een nationaal bekende telpost	Leo Ballering	20
Wetenswaardigheden	John Hermans	22
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	26
Thuisblijvers kregen weer ongelijk!	Leo Ballering	27
In de kijker... "Werkgroep Stootvogels"	Liesbeth Verkaar	28
Excursie Pier van IJmuiden (29 februari 2004)	Stijn van Gils	32
Vogel onder de loep... "de Blauwe Reiger"	Pedro van den Acker	34
Vleermuiswandeling in Uden op 20 juni 2003	Adrie Nijssen	36
Binnenkort Voorjaarsexcursie Zuid-Limburg	Peter Noy	37
Verbeter de wereld... ..	Joop Bergsma	38
Vogelwacht - Winkel	Aad van Toor	40
Advertenties	Bestuur	41

Mededelingen van de Redactie

Het sneeuwt... en hoe! Opeens zijn alle bezoekers van de voederplaats weer terug, in hun prachtkleed. De blauwe kuifjes van de Pimpelmezen staan stralend punkerig rechtop. Aan de hiërarchie bij het eten doet dit allemaal niets af. Eerst zijn de grote dikke Mussen, gevolgd door de mannetjes Koolmezen. De Pimpelmezen komen dan alvast in de rij staan. Groenlingen en Vinken zijn de snaaiers, zij wringen zich een paar seconden er tussendoor. Als iedereen weg is komt het Roodborstje. Hij heeft ook een manier gevonden om bij de vetbollen te komen: op een takje er vlakbij gaan staan en dan je nek rekken. Als hij geluk heeft tuimelt hij niet van de tak, maar hij heeft nog al eens pech. Het is komisch om te zien. Tegelijk krijg ik ook grote bewondering voor dat beestje, want hij geeft niet op. Uren kun je er naar gaan zitten kijken, mooier dan welk tv-programma ook.

Hopelijk worden jullie niet al te zeer in beslag genomen door alles wat er fladdert en zingt, want wij hebben weer een blad vol lezenswaardige zaken bij elkaar gebruikt. Om te beginnen met een harde werker: Joop Bergsma. Hij heeft twee artikelen geschreven, één over de oeverwaluwenwand bij de Kleuter en één over een energieproject voor de Groenhoeve. Joop schrijft daar niet alleen over, maar hij werkt zich voor beide projecten ook een slag in de rondte. Dat hij daarvoor een applaus verdient, heeft iedereen die op de jaarvergadering was kunnen merken, want Joop is uitgeroepen tot het goudhaantje van 2003! Je leest daar meer over in de Mededelingen van het bestuur door Liesbeth Verkaar.

Mignon van den Wittenboer is mee geweest naar de Groote Peel, eind januari. Wie nog weet wat voor weer het was die dag kan zich misschien een voorstelling maken van wat ze daar gezien zal hebben. Hetzelfde geldt voor de excursie naar de Pier van IJmuiden. Dat je niet ver hoeft te gaan om veel vogels en vogelaars te zien blijkt uit het stuk van Leo Ballering. Hij schrijft over de vogeltrektelpost en wat daar zoal voorbijkomt. Pedro van de Acker heeft zijn loep gericht op de Blauwe Reiger. John Hermans is weer in de bladen gedoken en heeft allerlei wetenswaardigs opgehaald. Don-Alexander van Bergen beschrijft de balts vanuit een wetenschappelijke achtergrond. Als je alle artikelen van hem goed bewaart, weet je over een poosje precies hoe en waarom de ene vogel eruit ziet als een grauwe mus en de ander als een pronkende pauw.

Vanuit haar tuin doet Jolanda Rutten verslag, misschien heeft ze kans gezien mee te doen aan de tuinvogeltellingen en is daar iets moois uitgekomen. Liesbeth Verkaar heeft de werkgroep Stootvogels in de kijker genomen. Over een poosje hoopt ze ook een mooi verslag te kunnen maken over onze nieuwe jeugdwerkgroep. Het zou wel leuk zijn als er wat meer mensen tijd in onze toekomst willen steken. Met vier begeleiders, tot op heden, is de bemanning wel erg klein. Ga meedoen, het is onvoorstelbaar wat kinderen allemaal zien en opmerken. Daar sta je als volwassene soms met open mond bij! Verder meldt Peter van de Braak alle bijzondere waarnemingen en vertelt Jan-Willem Hermans iets over het V.L.U. Vergeet ook de winkel van Aad van Toor niet. Tot slot probeer ik al tijden om in gesprek te komen met Toy Janssen, maar blijkbaar lopen onze tijdschema's niet gelijk. Kijk maar of het gelukt is.

Vergeet niet: ga naar buiten als de zon schijnt, kijk om je heen naar het nieuwe leven en al het andere moois wat je ziet. Ga dan achter je computer zitten of neem pen en papier en laat ons meegenieten van je ervaringen. Want zonder jullie enthousiasme kunnen wij niet zo'n super blad maken!!

Namens de Redactie,
Margreet Hoefnagels

Van de Bestuurstafel...

Jaarvergadering

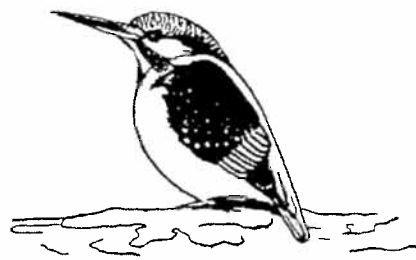
Met de jaarvergadering van 12 februari jl. zijn er enkele bestuursmededelingen gedaan. Voor degene die ze nog niet in het verslag gelezen hebben, zal ik ze nog een keer noemen:

- Iedere aanwezige kon het boekje met aangepaste “statuten en het huishoudelijke reglement” meenemen. Alle nieuwe leden krijgen een informatieboekje. De overige leden kunnen deze twee boekjes op aanvraag krijgen bij het secretariaat.
- Excursies: de reis naar Roemenië is volgeboekt. Er is nog wel plaats voor de excursie naar Zuid-Limburg. We gaan naar recreatieboerderij Tergracht in Epen van 20 tot en met 23 mei. Een schitterend gebied.
- Op Ameland is “Ons Kasteel” geboekt van 2 tot en met 6 oktober a.s. De familie Ketelaars ontvangt ons voor het laatst. Vanaf volgend jaar zullen we zelf moeten koken met de herfstexcursie, als we tenminste de prijs zo willen houden.
- We zien graag dat er wat meer leden meelopen met publiekswandelingen.
- Meerijden met excursies; graag op de plaats van bestemming afrekenen (aantal kilometers heen en terug keer € 0,10 gedeeld door vier inzittenden). Het te betalen bedrag staat altijd vermeld op de maandagenda.
- Nieuwe werkgroepen; De werkgroep Senioren wordt toegevoegd aan de lijst van werkgroepen. Coördinator wordt Johan van Rosmalen. De groep wordt steeds groter en wandelt iedere maandagochtend.

De Werkgroep Jeugd gaat waarschijnlijk na de zomer van start. De groep kan nog jeugdbegeleiders gebruiken. Opgave bij Peter van de Braak telefoon 0413-253586 of petervandebraak@wanadoo.nl.

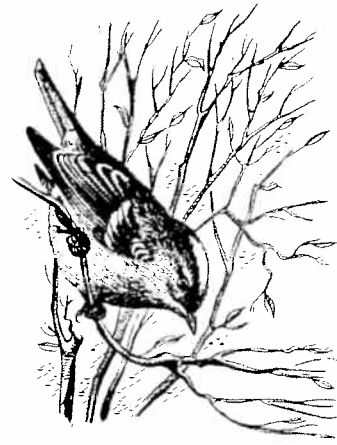
De werkgroep Nestkasten heeft een nieuwe coördinator, namelijk Leo Ballering. Harry van Dijk wordt bedankt voor zijn inzet en het weer op de rails zetten van de groep.

- Onze site is bijgewerkt door Peter van de Braak. Waarschijnlijk krijgen we een site zonder die irritante reclame. De naam van onze site zal dan worden www.vogelwachtuden.nl.
- We hebben een opgezette ijsvogel gekregen van Joop, die is tegen zijn raam gevlogen. We willen een collectie opgezette vogels aanleggen ter educatie, maar alleen van slachtoffers.
- Cursussen: Voor de Vogelcursus zijn er 40 aanmeldingen, waarvan slechts zes leden. Met de Piepcursus doen 21 leden mee en is aangepast voor echte beginners.
- In maart is er weer overleg met Staatsbosbeheer.
- We willen graag een diaklankbeeld maken over vogels in de Maashorst. John en Jan-Willem Hermans, Peter van de Braak en Jacques Raats gaan hier aan werken.
- We hebben een draagbare Cd-speler aangeschaft voor in het veld. Deze kan gebruikt worden om vogels te inventariseren. Tevens is er een CD-cassette met alle vogelgeluiden van vogels in Europa aangeschaft. Deze kan ook met de Piepcursus gebruikt worden.
- Enkele ingelaste data:
Zaterdag 24 april: een aardkundig monument op de Wijstgronden wordt geopend. Er zijn rondwandelingen en marktkramen.
Zondag 25 april start 6 uur voor een vroege Maashorstwandeling.
Zaterdag 8 mei Landelijke fietsdag, wij hebben een stand om de vogels in hun landschap te promoten.
Op 6 juni gaan we op excursie met het IVN, waarschijnlijk naar het Wormer en Jisperveld.

Verkiezing Goudhaantje van het jaar 2003

Het bestuur vond dat deze onderscheiding voor 2003 maar naar één lid kon gaan; Joop Bergsma. Joop heeft zich op allerlei gebied met veel enthousiasme ingezet. Hij is een man van veel plannen maken, maar, (en dat is het allerbelangrijkste), voert ze ook uit! Hij heeft voor € 37.500,- aan subsidies binnengehaald voor allerlei projecten. Overal weet hij mensen zover te krijgen dat ze met zijn plannen instemmen. Voor de volgende plannen heeft hij zich ingezet:

- De oeverwaluwand bij de Kleuter, hier heeft hij het ontwerp voor gemaakt en mensen van de gemeente achter de velden gezeten om de vaart er in te houden. Het gevolg was dat de goedkeuring afgelopen november een feit was.
 - Hij heeft het plan gemaakt voor 'Duurzaam waterbeheer' in de Groenhoeve.
 - Zo ook met het project Zonnestroom voor zonnepanelen op het dak van de Groenhoeve.
 - Samen met Lamber Mickers wil hij op de plek van de Blokhut een nieuw herkenningpunt bouwen. Het project krijgt een parapluachtige constructie, waar informatie van de Vogelwacht, IVN en het beheer van de gemeente te vinden is. Jan Verhoeven vroeg voor de grap of die paraplu ook op de telpost geplaatst kon worden.
 - Verder zit Joop namens de Vogelwacht in Stichting de Groenhoeve.
 - Hij is actief in de werkgroep Stootvogels.
 - Hij heeft in november een reisje naar Lac du Der georganiseerd om naar de kraanvogels te kijken.
 - Hij geeft de Vogelcursus al jaren met veel enthousiasme.
 - Met excursies is hij altijd bereid om op een boeiende manier mensen te vertellen over vogels.
- Met andere woorden: we zijn heel erg blij met Joop en hij heeft zijn onderscheiding meer dan verdiend!

Nieuwe leden

De volgende nieuwe leden hebben zich bij ons aangemeld: Harrie Verhoeven uit Volkel, Jan van de Ven en Conny Koenen uit Uden en Jan van Berkel uit Heesch. Hartelijk welkom bij de club en veel vogelplezier toegewenst.

Groenhoeve

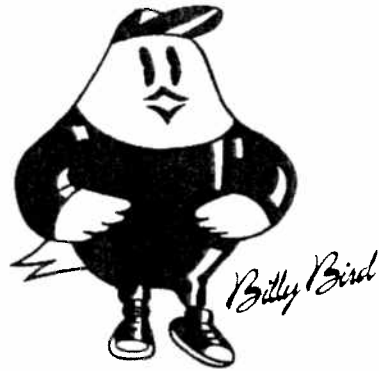
Joop Bergsma heeft de besturen van onze club, het IVN en de Kinderboerderij ingelicht over de plannen die in de Groenhoeve worden uitgevoerd. Het gaat om de plannen 'Duurzaam waterbeheer' en 'Zonnestroom'. Leden die deze plannen willen bekijken kunnen deze aanvragen bij het secretariaat (telefoon: 0413-265397 of via e-mail: verkaar33@zonnet.nl).

Verder is de Stichting op zoek naar een nieuwe penningmeester en beheerder. Beiden hebben aangegeven te willen stoppen met hun werkzaamheden. Paul van Lieshout (penningmeester) wil je graag inwerken. Je kunt hem bellen voor informatie; telefoon: 0413-256979. Jan Vloet doet nu de boekingen voor de verhuur. Ook hij is bereid een nieuwe gegadigde in te werken. Telefoon: 0413-268331.

Hemelrijk

Op 19 februari heeft Ton Derks zijn plannen over de uitbreiding van Hemelrijk toegelicht aan de Udense natuurverenigingen. Het is de bedoeling dat er 100 tot 150 huisjes gebouwd gaan worden voor verblijfsrecreatie. De zuidkant blijft rustgebied en de noordkant het drukke gedeelte.

Ook wil Ton andere parken oprichten in de omgeving met dezelfde bestemming (Arnhem, Drimmelen, Breda). Het logo blijft de aangeklede oeverwaluw 'Billy Bird', ook in de nieuw aan te leggen parken. Dit als teken dat natuur en recreatie samen kunnen gaan. De vraag was of wij kunnen leven met dit plan. Het bestuur buigt zich hierover en zal na overleg reageren. De werkgroep 'Natuur en milieu' waar ook enkele van onze leden in zitten, zal het plan ook bespreken.

De nieuwe ledenlijst is naar het park gestuurd, dus leden die een jaarabonnement willen afsluiten, kunnen dit doen voor € 5,- per persoon. Je moet je wel kunnen legitimeren. Alleen het Vogelwachtlid krijgt korting, ook bij een gezinsabonnement.

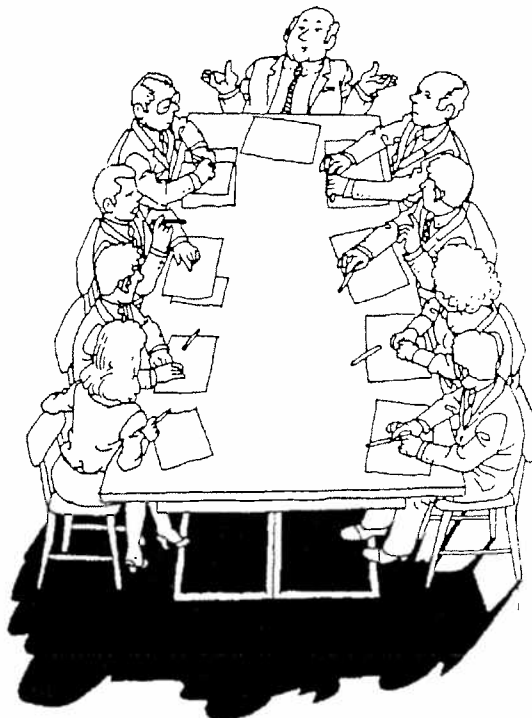
Slecht weer

Het is de laatste tijd nogal eens voorgekomen dat het met een geplande excursie slecht weer was. Je kunt er vanuit gaan dat de excursie bij slecht weer niet doorgaat. Met slecht weer bedoel ik langdurige regen, niet een plaatselijk buitje. Bij regen laten de vogels (ook uilen) zich bijna niet horen of zien, dus is het ook niet interessant om te gaan vogelen. Wij zijn wat je noemt 'mooi weer vogelaars'.

Contributie 2004

Een groot aantal leden hebben inmiddels onze Penningmeester verzocht om, door middel van een machtiging, de jaarlijkse contributie automatisch af te schrijven. Voor dit jaar staat dat gepland in de maand juni. De komende jaren zal die inning telkens in de maand maart plaatsvinden, direct na de jaarvergadering van februari. Eventuele contributiewijzigingen kunnen dan worden meegenomen. Leden die nog geen gebruik maken van deze gemakkelijke manier van contributiebetaling kunnen contact opnemen met penningmeester Anita van den Acker, telefoon: 0413-253151. Voor u een kleine moeite, voor de Vogelwacht een groot gemak!!

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar.

Oeverzwaluw terug bij Kleuter

Even een stukje geschiedenis

Ik hoop van harte dat bovenstaande kop dit voorjaar de plaatselijke kranten haalt. Kleuter en Oeverzwaluw hoorden vroeger bij elkaar. Ik denk dan terug aan de jaren zestig en zeventig. De meeste van ons kennen de Kleuter alleen als een uitgestrekte visplas met rondom een weelderige begroeiing van riet, elzen en wilgen. Dat is niet altijd zo geweest. In 1969 ben ik met mijn gezin in Uden komen wonen. De Kleuter was toen een kleine, diepe, zanderige plas zonder enige begroeiing. Ik denk dat de toenmalige plas nauwelijks een kwart van het huidige oppervlak besloeg. Het water was destijds kristalhelder. Ik heb er met onze kinderen menigmaal in gezwommen. In het 'steriele' water was nauwelijks leven mogelijk. Er was in ieder geval geen vis te bekennen. Alleen aan de noordkant lag een kleine poel, waarin salamanders, kikkers en padden huisden. Naar men zei stak er af en toe een (ring)slang de kop op. De randen van de plas waren zanderig en flauw. Alleen aan de oostkant lag een steile oever. Daarin nestelden jaarlijks trouw een twintigtal oeverzwaluwen.

Voor de aanleg van de wijk Melle ontstond in die tijd een tekort aan zand. Daarom besloot het toenmalige gemeentebestuur zo rond 1975 om de plas flink uit te breiden. Het moest een visplas worden. Ik was in die tijd hoofd van de afdeling Groenvoorziening, Bossen en Recreatie van de gemeente Uden. Aan mij dus de taak om een ontwerp voor de nieuwe visplas te maken. Ik heb destijds gekozen voor een losse vormgeving met een landschappelijk karakter. Niet alleen werd de plas vergroot, maar ook de gehele omgeving met lobben en landtongen werd uitgelaagd. Plas en omgeving werden verrijkt met teelaarde en klei, afkomstig van een spoorlijn bij Ravenstein. Door deze aanpak werd een weelderige begroeiing en een rijk biologisch leven mogelijk. Dit was nodig om vissen in leven te kunnen houden. In 1979 werd de aanleg van de visplas voltooid. De poel werd in het plan gespaard. Maar helaas, tot mijn schande moet ik het bekennen, de Oeverzwaluw werd in het plan jammerlijk vergeten.

Alsnog een steilwand voor Oeverzwaluwen

Ongeveer vijfentwintig jaar later nam ik de gelegenheid waar om deze fout te herstellen. Wim Althuisen van de gemeente Uden bleek gevoelig voor de suggestie om bij de Kleuter alsnog een steilwand voor oeverzwaluwen aan te leggen. Dit zou dan gelijk gecombineerd kunnen worden met de aanleg van een paaiplaats voor vissen. In mei 2003 werd door mijn bureau voor dit project een plan opgesteld (zie tekening). In dit plan was een circa twee meter hoge steilwand opgenomen met een lengte van ongeveer honderd meter. De aanlegkosten werden geraamd op €14.000.-. Het Brabants-Landschap nam ca 50% van deze kosten voor zijn rekening en de Gemeente Uden legde de ontbrekende €7.000.- bij. Bovendien vonden we de EMI bereid om nog eens €2.500.- aan de Vogelwacht te schenken. Dit bedrag was bedoeld voor de educatieve doeleinden van ons oeverzwaluwenproject. Na veel gepraat, procedures en vooral lang wachten, gaven B en W van Uden op 15 december eindelijk hun fiat aan het project. Na het verlenen van een kapvergunning (procedure duurt zes weken) kan met het eigenlijke werk worden gestart.

Het plan

De Kleuter met zijn oeverzones is 's zomers rijk aan vliegende insecten. Een ideale habitat voor oeverzwaluwen dus. Het ontbreekt hun daar alleen aan geschikte nestgelegenheid.

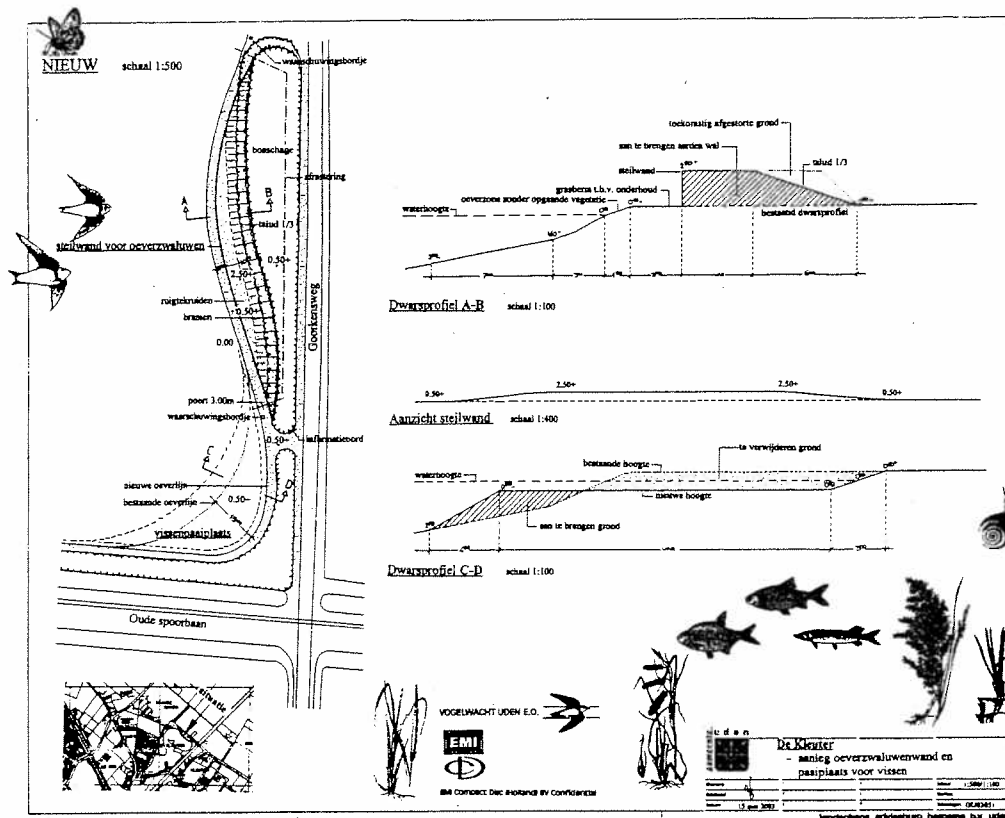
Op de tekening is te zien dat de oeverzwaluwenwand bij de Goorkensweg, aan de oostkant van de plas, is gedacht. De circa twee meter hoge wal wordt organisch van vorm, zodat hij past in het bestaande ontwerp (zie aanzicht steilwand). Je kunt je deze steilwand het eenvoudigst voorstellen als een dijk, waarvan de ene schuine zijde die naar het water is gekeerd, recht wordt afgestoken. Zoals je op dwarsprofiel A-B kunt zien, ligt langs het water een vlakke strook van ongeveer drie meter breed. Deze 'berm' hebben we nodig om de steilwand in de toekomst gemakkelijk met een kraan te kunnen bijwerken en te onderhouden. Alle begroeiing voor de wand wordt jaarlijks door maaien kort gehouden. De achterzijde van de wal wordt beplant met een ondoordringbare begroeiing van bijvoorbeeld bramen, wilde rozen, meidoorn en sleedoorn. Om ongewenste bezoekers (kinderen, honden enz.) te kunnen weren, wordt rondom de wal een afrastering geplaatst. Ten overvloede worden er ook nog bordjes geplaatst met als tekst: 'VOGELBROEDGEBIED - geen toegang'. Op een markante plek plaatsen we een (vandalisme bestendig) infobord met uitgebreide informatie over Oeverzwaluwen.

Op 18 februari zal onder trompetgeschal van pers en politiek, de officiële start van de aanleg plaatsvinden. De uitvoering zal ongeveer een week in beslag nemen. Als alles volgens planning verloopt, hebben we er eind februari weer een natuurlijke oeverzwaluwenwand bij. Als de oeverzwaluwen eind maart uit Afrika terugkeren vinden ze, wat ons betreft, aan de Kleuter hun bedje gespreid. Wij wachten ze in elk geval met spanning af!

Gemeente Uden en Brabants-Landschap, bedankt voor het financieren van ons project voor oeverzwaluwen. Personeel van de EMI, bedankt voor de gulle gift voor ons educatieplan. Wim Althuizen, bedankt voor je inzet.

31 december 2003,
Werkgroep Oeverzwaluwen

Joop Bergsma

Broedresultaten Stootvogels 2003: “Matigjes”

Mochten we in 2002 het halleluja aantreffen over de melding van de eerste gevonden broedgevallen van de Wespendif, het jaar 2003 heeft qua broedgevallen een poverder beeld gegeven. Positief is te melden, dat in 2003 voor het eerst de gehele Maashorst geïnventariseerd is. Onze werkgroep heeft het zuidelijke gedeelte gedaan en het IVN Oss het noordelijke stuk. De resultaten van deze laatste waarnemingen zijn niet verwerkt in dit verslag. Besloten is een apart document te publiceren met de stootvogelwaarnemingen van alleen het Maashorstgebied. Dit betekent dat dit verslag alleen de waarnemingen van onze eigen werkgroepleden bevat en geen nestkaarten meer opgenomen zijn van buiten onze werkgroep. Dit maakt vergelijkbaarheid tussen de verschillende jaren minder waardevol, vooral bij de Havik, waar steeds vanaf 2001 vijf tot zeven broedgevallen van Henk den Brok (IVN Oss) in verwerkt waren. Het aantal uitgevlogen jongen per broedpaar is wel vergelijkbaar, vandaar de volgende tabel.

Jaar:	2003	2002	2001	2000	1999
Boomvalk	2,5	-	-	-	1,5
Buizerd	1,3	1,7	1,6	1,1	1,6
Havik	2,1	2,1	2,6	2,8	2,2
Sperwer	3,6	2,5	2,9	3,9	2,3
Torenvalk	2,8	3,6	3,6	3,0	3,0
Wespendif	0	1,5	-	-	-

De aandachtige lezer(es) is een ander positief feit opgevallen: we hebben weer Boomvalkhorsten gevonden.

Om een beter inzicht te verkrijgen volgt nu de behandeling van de resultaten per soort:

De Boomvalk:

Jaar:	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	2	-	-	-	2
Aantal eieren	>5	-	-	-	6
Aantal jongen	5	-	-	-	6
Uitgevlogen	5	-	-	-	3

Door de “Mariaheide-club” zijn dit jaar weer twee Boomvalkhorsten aangetroffen in het buitengebied en niet in de Maashorst. Predatie van Haviken schijnt de Boomvalkbroederij uit de Maashorst te verjagen naar het buitengebied. Dit zijn ook de ervaringen van het IVN Oss.

De Buizerd:

Jaar:	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	21	17	17	16	16
Aantal eieren	>35	>34	41	21	36
Aantal jongen	30	31	31	17	30
Uitgevlogen	28	29	28	14	25

Meer broedparen, maar niet meer eieren en jongen. De Buizerd blijft duidelijk een stuk achter met ei/jong productie ten opzichte van andere Stootvogels (zie eerste tabel)???

De Havik:

Jaar:	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	10	14	17	5	7
Aantal eieren	>27	>35	53	17	21
Aantal jongen	23	31	47	15	16
Uitgevlogen	21	30	45	14	15

In de aanhef van dit verhaal is al gemeld, dat nestkaarten van Henk den Brok dit jaar in het Maashorstdocument verwerkt zullen worden. Voor de rest zijn de resultaten zoals vorig jaar.

De Sperwer:

Jaar:	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	10	13	19	10	20
Aantal eieren	>41	>44	75	46	80
Aantal jongen	39	38	66	44	58
Uitgevlogen	36	33	55	39	45

De teruggang in aantal broedparen zet zich voort. Weliswaar dit jaar een beetje goedge maakt doordat er drie broedgevallen waren, waaruit vijf jongen uitgevlogen zijn. Maar herstel heeft zich nog niet aangekondigd.

De Torenvalk:

Jaar:	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	12	15	16	24	16
Aantal eieren	>55	>67	82	94	74
Aantal jongen	42	59	71	77	54
Uitgevlogen	34	54	63	69	49

Steeds meer niet-bebroede nestkasten, een duidelijke teruggang. Het jaar 2000 niet meetellend (bevat resultaten van de vliegbasis), een teruggang over de gehele linie. Minder broedparen, steeds minder eieren en dus minder jongen per broedpaar, resulterend in bijna de helft van het aantal uitgevlogen jongen ten opzichte van twee jaar geleden. Wat is er mis? Gaat hij nestkasten mijden?? (Predatie van eieren door Kraaien?).

De Wespendif:

Jaar:	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	1	2	-	-	-
Aantal eieren	0	>3	-	-	-
Aantal jongen	0	3	-	-	-
Uitgevlogen	0	3	-	-	-

Van de twee broedparen van 2002 lag één paar in ons waarnemingsgebied en het tweede in het IVN Oss gebied, en wordt dus niet in dit verslag meegenomen. “Onze” horst is wel netjes opgeknapt door het broedpaar, maar er is geen eileg geconstateerd; volgend jaar beter. Overigens is er al een tweede horst in ons gebied gemeld.

U zult ook wel begrijpen, dat er heel wat werk verzet is, alvorens deze cijfertjes zo maar even aan dit papier toevertrouwd kunnen worden.

Nomina suit odiosa (geen namen noemen) zegt een gezegde, maar ik wil toch wel even kwijt dat er bergen werk verzet zijn door: Chris van Lieshout, Sandra van de Burgt, Wil Verbossen, Joop Bergsma, Annelies Timmerman, Ad Bekkers, Pieter van der Voort jr., Jan van den Tillaart, William van der Velden, Bart van der Wielen, Wim Janssen en Cor van Bree. Hartelijk dank, beste mensen en in 2004 gaan we er weer met goede moed tegenaan!

Piet van der Voort,
Coördinator werkgroep Stootvogels

Vroege Wespendifief boven de Maashorst?

Vorig jaar, op 16 maart 2003, hadden Willie Bergmans, Theo Peters en ik om kwart over elf net onze eerste nestkasten inventarisatie van het seizoen erop zitten. Naast de eerste Tjiftjaf en het feit dat er in één nestkast al een Koolmees zat waren we vooral druk geweest met het terugvinden van de kasten en hadden dus onderweg weinig oog voor vogeltjes gehad. Teruglopend zagen we echter ineens een cirkelende roofvogel bij de hoogspanningsmasten in het zuiden van de Maashorst. Gelijk beseften we dat deze niet op een gewone Buizerd leek: de kop was langer en de vleugels smaller. Een Wespendifief! Voor mij een bijzondere waarneming en met 2002 in het achterhoofd heb ik het één en ander nagetrokken, hetgeen ik jullie niet wil onthouden.

In de Maashorst (inclusief de Hooge Vorssel en Herperduin) zijn in 2002 door de Vogelwerkgroep van Uden en Oss in totaal zes territoria vastgesteld van de Wespendifief. In twee gevallen kon geen nest worden gevonden en ook geen andere aanwijzingen voor een succesvol broedgeval. In drie gevallen werd het nest gevonden en vlogen ook in totaal vijf jongen uit. In één geval werd er een augustus een "bedelend" jong gehoord en begin september een "flieuwende" juveniel gehoord en cirkelend gezien. Dit maakt dat de Maashorst een heel geschikt gebied moet zijn voor de Wespendifief.

Op het Internet, waar ik verder navraag deed, werd erg sceptisch gereageerd en uit de reacties bleek waarom:

In Eilat, het zuidelijkste puntje van Israël, begint de trek van de Wespendifieven (grote groepen van meer dan honderd exemplaren) rond half april. De vroegste Wespendifieven komen Europa binnen via Bosporus, Turkije, eind maart of in de eerste decade van april. Bijvoorbeeld in de periode van 23 tot 31 maart 1965 zijn er 613 exemplaren waargenomen bij Bujukdere aan de Bosporus. De meeste Noord- en Centraal Europese vogels komen echter via Cap Bon, Tunesië en Sicilië, Italië. Voordien lijkt er van trek geen sprake te zijn. In Spanje piekt de trek over de Straat van Gibraltar tijdens de eerste week van mei, de vroegste vogels verschijnen daar half april maar de echte grote getallen komen pas eind april door. In Frankrijk worden in het zuiden de eersten half april gezien en in het noorden begin mei. In Nederland (Telpost Beskens) is de eerste Wespendifief op 25 april gezien, maar gemiddeld komt daar de eerste op 3 mei binnen. Leuk te melden is dat hier de aankomst van de eerste Wespendifieven altijd samenvalt met de eerste Roodpootvalk en Grauwe Kiekendifief, al deze soorten overwinteren ver in het zuiden. Uit andere bronnen blijkt dat Nederlandse broedvogels pas eind april wordt verwacht, doortrekkers worden pas in mei gezien. In Hessen, Duitsland worden de eersten zo in de tweede decade (10 tot 20) april gezien. De aankomst in Skagen, Denemarken ligt gemiddeld op ongeveer op 8 mei, de vroegste 25 april. In Finland arriveren ze gewoonlijk in het midden van mei.

Ruud Vlek, Nederlands bekendste archivaris van vogelgegevens, deed op verzoek een willekeurige greep uit de boekenkast en kwam met het volgende lijstje van de vroegste (niet noodzakelijk bevestigde) waarnemingen van Wespendifieven in Nederland:

8 maart 1980 : bij de Noordberg, Renkum
9 maart 1979 : 1 exemplaar bij Ede
13 maart 1965 : Herwen en Aerdt, Gelderland
14 maart 1965 : Amersfoort
16 maart 2003 : 1 exemplaar Uden
17 maart 1986 : 1 exemplaar Wageningen
17 maart 2003 : 1 exemplaar Hilversum
20 maart 1960 : Gronsveld, Limburg
26 maart 1973 : Goor-Holdijk, Noord Brabant
28 maart 1981 : 1 exemplaar Veenendaal
31 maart 1975 : 2 exemplaar Amerongse Berg

Het blijkt dat in de tweede helft van maart er zeer incidenteel waarnemingen zijn, maar dat meldingen in de eerste decade van maart echt uitzonderlijk zijn.

Al met al een leuk staartje aan een ochtendje nestkasten kijken! En of het een echte Wespndief was...tja, wie zal het zeggen.....dat de melding uit Hilversum een dag later onze geloofwaardigheid moet verhogen, zegt denk ik al genoeg.

Leo Ballering

Jeugdvogelwacht start na de zomervakantie

In september gaat de Jeugdvogelwacht van start. We gaan in het komende seizoen tien zaterdagen naar buiten met kinderen tussen de tien en vijftien jaar. De begeleiders zijn zeven enthousiaste mannen en vrouwen en er zijn al hele leuke concrete plannen gemaakt. Het worden actieve ochtenden, één keer per maand, van negen uur tot half twaalf waarbij we meestal vertrekken bij bezoekerscentrum Slabroek. We zorgen ervoor dat de kinderen zoveel mogelijk met leeftijdgenoten bij elkaar blijven en dat er per vier a vijf kinderen een begeleider is.

We gaan vogels bekijken door een telescoop, luisteren naar vogels en vergelijken met het geluid op CD, we gaan roofvogelhorsten zoeken en zelfs jonge uilen bekijken. Verder gaan we zelf nestkastjes maken, ophangen en controleren, en nog veel meer!

De activiteiten die we gaan doen zijn altijd praktisch en bijna altijd in het veld. Hiermee willen we vooral de kinderen bekend maken met het plezier van het vogelen. Dus geen uitgebreide theoretische voorbereidingen of opdrachten. De kinderen gaan we nog voor de schoolvakantie werven via de kranten, scholen en natuurlijk via onze eigen vogelwacht leden.

Wij zijn er klaar voor, nu de kinderen nog! Kinderen kunnen zich nu al aanmelden bij Leo Ballering, telefoon 0413-368248 of e-mail: leoballering@hotmail.com.

Namens de Jeugdvogelwacht,
Jolanda Rutten

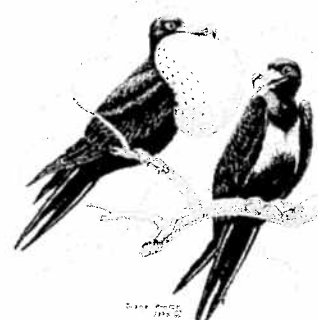
Wetenschappelijk...

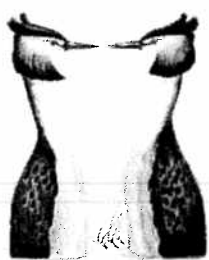
Het baltsgedrag van vogels

Hun hele leven geven vogels allerlei signalen door naar soortgenoten. Dit kan verschillende redenen hebben (teken om te vluchten, afschermen prooi, intimideren). Eén van de belangrijkste signalen zien we tijdens het broedseizoen; namelijk de balts. Bij veel vogelsoorten zijn opvallende veren en fraaie kleuren ontwikkeld om een partner aan te trekken en om andere mannetjes te intimideren.

Op de Galapagoseilanden lokt het mannetje van de Amerikaanse Fregatvogel (*Fregata magnificens*) een vrouwtje door, met gespreide vleugels, boven op een struik te gaan zitten en de rode keelzak op te blazen. Ondertussen laat hij een luid trompettergeluid horen. Het mannetje van de verschillende Manakinsoorten (Pipridae) uit Zuid-Amerika hebben allemaal een ingewikkelde balts ontwikkeld. Bij sommige soorten hipt het mannetje op een takje heen en weer, andere soorten hippen van tak tot tak en weer anderen strelen met hun verlengde staartpennen de kop van het vrouwtje.

Veel woorden (mannetjeseend) vertonen als onderdeel van de balts schijnpoetsgedrag. De Zomertaling poetst de buitenkant van zijn vleugels tijdens de balts voor de schijn om de felblauwe veren aan de vleugelbasis goed uit te laten komen. De Wilde Eend vertoont eenzelfde soort gedrag met het poetsen achter de opgeheven vleugel, waardoor de blauwe vleugelspiegel duidelijk getoond wordt. De meest bekende pronkeend is de Mandarijneend. De woerd heeft een opvallende vleugelveer waarnaar hij tijdens de balts met zijn snavel naar wijst. In Afrika dansen de mannetjes en de vrouwtjes van de Zwarte Kroonkraanvogel (*Balearica pavonina*) met brede uitgespreide vleugels om elkaar heen. Zij buigen voor elkaar en maken af en toe een sprong.

De balts van de Fuut is bij de meeste vogelaars een bekend fenomeen. Het mannetje maakt zich attent bij een vrouwtje door zijn opgezette kuif en oorpluimen. In de zogenaamde “kattehouding” benadert hij vervolgens het vrouwtje. De hals is gekromd en de vleugels zijn gespreid. Hierna begint het kopschudden, waarbij beide vogels hun kop ver omhoog en omlaag knikken. Het kopschudden wordt vaak gevolgd door de “pinguïndans”. Beide vogels duiken naar de bodem om een stukje plant op te pikken. Vervolgens komen de vogels recht tegenover elkaar naar boven en richten zich op. Deze balts

wordt enige keren herhaald. Bij verschillende vogelsoorten hebben de mannetjes speciale baltsplaatsen om vrouwtjes aan te trekken. Het meest bekende voorbeeld van Nederland is wel het Korhoen. Zo’n baltsplaats wordt ook wel boldersplaats genoemd. In maart en april zijn de hanen driftig bezig met roepen en springen en proberen met hun uitgespreide staart en opgezwollen kam de hennen te lokken. Kemphanen hebben soortgelijke baltsplaatsen (ook wel leks genaamd). De hanen zitten tegenover elkaar met hun waaivormige nekveren te schudden om elkaar af te troeven.

Het aanbieden van voedsel is bij veel vogelsoorten een onderdeel van de balts. Het vrouwtje van het Roodborstje bedelt bij het mannetje om de insecten in zijn snavel. Ook van het IJsvogelmannetje verwacht het vrouwtje dat hij haar wat te eten zal overhandigen, in dat geval dan een visje.

Don-Alexander van Bergen

Vogels in onze tuin

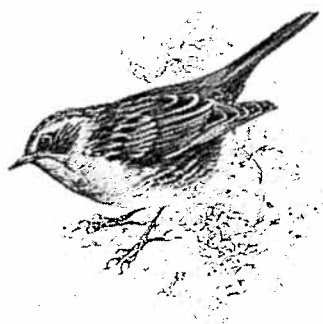
Jolanda Rutten is lid van de redactie van het Bruijsel. Ze is het vak van vogelen nog aan het ontdekken en haar interesse voor vogels gaat voornamelijk uit naar vogels die in de tuin voorkomen. Jolanda is moeder van Daan en Lotte en samen met Carel de trotse bezitter van een grote 'diervriendelijke tuin'. Jolanda schrijft elk kwartaal iets over haar eigen belevenissen in deze tuin. Bezoek ook eens haar website www.cdevink.com, voor prachtige foto's.

Het begint alweer voorjaar te worden! In de tuin zijn al duidelijk de eerste tekenen te zien. Elk jaar ben ik weer verbaasd over de vroege bloeiers in de tuin. De eerste bollen zoals de sneeuwkllokjes, de krokusjes, de winterakoniet in de prachtigste kleuren, alsof ze uitbundig uitroepen dat de winter weer bijna voorbij is. De toverhazelaar en de winterjasmijn waren de eerste struiken die alweer in bloei hebben gestaan. En nu beginnen de vaste planten zelfs alweer te bloeien. Vanuit m'n woonkamer zie ik al bloemetjes in het longkruid en in de maagdenpalm. Ik kan bijna niet binnen blijven... en dat brengt me automatisch bij de vogels in onze tuin.

Deze keer ga ik het vooral hebben over de tweetal initiatieven die er om vragen beter naar de vogels in je eigen tuin te gaan kijken: De Wintervogeltelling en de Natuurkalender.

Wintervogeltelling

De afgelopen maanden heb ik dubbel goed gekeken naar de vogels in onze tuin, omdat ik meegedaan heb met 'De Nationale Wintervogeltelling'. Dit was een project van de KNNV, vereniging voor veldbiologie en SOVON Vogelonderzoek Nederland. Dit project is opgezet, omdat er maar weinig vogels geteld worden in de (stads)tuin in de winter. Bovendien wilden

deze organisaties de vogels, juist in de winter, wat meer onder de aandacht brengen bij het brede publiek. Het leek mij erg leuk om mee te doen, en achteraf moet ik zeggen dat het ook inderdaad zo leuk was! Want hoe beter ik keek, hoe meer ik zag. De telling liep van half december tot eind februari en ik heb in deze tijd echt veel meer vogels gezien dan in de maand daarvoor! Bovendien viel het ook heel duidelijk op, dat bepaalde vogels altijd alleen zijn, zoals het Roodborstje en de Fazant, terwijl andere vogels juist graag in groepen zijn, zoals de mezen en de mussen. Ook opvallend om te

zien was dat in het begin van de telling de vogels nog alleen waren terwijl op het einde bij sommige vogels al duidelijk paartjes gevormd zijn, zoals bij de Vink en bij de Ringmus.

Op de volgende pagina de top-25 uit onze tuin (links) en landelijk (rechts): De eerste kolom achter de soort geeft aan in hoeveel tellingen de soort gezien is, en de tweede kolom geeft het totaal aantal vogels van deze soort aan dat gezien is. Bijvoorbeeld: de Koolmees is in onze tuin in 75 tellingen, dus op 75 dagen, gezien. En ik heb 211 koolmezen gezien, dus gemiddeld 2 à 3 Koolmezen op één dag. Landelijk is de koolmees in 13.254 tellingen gezien en dat waren totaal 41.163 Koolmezen, dus gemiddeld ruim 3 Koolmezen per telling.

Als je de definitieve landelijke top-50 wilt zien kun je kijken op de website:

www.wintervogeltelling.nl. Ook kun je hier de regionale gegevens per postcodegebied opvragen.

Nr.	Soort	Kwam voor in hoeveel tellingen	Totaal aantal exemplaren gezien	Nr.	Soort	Kwam voor in hoeveel tellingen	Totaal aantal exemplaren gezien
1	Heggenmus	77	147	1	Merel	14180	34685
2	Koolmees	75	211	2	Koolmees	13254	41163
3	Pimpelmees	71	127	3	Pimpelmees	9414	22421
4	Merel	68	133	4	Vink	8604	27528
5	Roodborst	49	52	5	Turkse Tortel	8188	26383
6	Ringmus	44	96	6	Roodborst	7526	8254
7	Fazant	36	38	7	Huismus	7372	47166
8	Vink	35	51	8	Kauw	7103	66324
9	Houtduif	34	125	9	Heggenmus	6400	10324
10	Matkop	26	27	10	Ekster	6101	12117
11	Winterkoning	15	15	11	Houtduif	5561	Niet bekend
12	Turkse Tortel	14	30	12	Spreeuw	4687	" "
13	Kuifmees	9	10	13	Kokmeeuw	3776	" "
14	Kauw	7	94	14	Groenling	3209	" "
15	Zwarte Kraai	7	31	15	Zwarte Kraai	2757	" "
16	Vlaamse Gaai	7	10	16	Vlaamse Gaai	2166	" "
17	Ekster	7	8	17	Ringmus	1999	" "
18	Groenling	6	7	18	Zilvermeeuw	1911	" "
19	Staartmees	6	19	19	Winterkoning	1891	" "
20	Grote Bonte Specht	5	5	20	Staartmees	1628	" "
21	Boomkruiper	3	3	21	Keep	1085	" "
22	Roek	2	25	22	Blauwe Reiger	970	" "
23	Buizerd	2	3	23	Sijs	825	" "
24	Zanglijster	2	2	24	Zanglijster	824	" "
25	Spreeuw	1	4	25	Grote Bonte Specht	810	" "

Opvallend is het verschil bij de mussen. In onze tuin geen enkele Huismus terwijl deze landelijk op de zevende plaats staat, en de Heggenmus en Ringmus komen in onze tuin juist weer veel vaker voor dan landelijk. Ook leuk om te zien dat de volgende soorten wel in onze tuin kwamen terwijl deze landelijk de top 25 niet eens haalden: Matkop (landelijk op de 35e plaats), Kuifmees (37e plaats), Boomkruiper (40e) en de Fazant (41e).

Ik heb 77 dagen geteld, 25 verschillende soorten gezien en maximaal 14 verschillende soorten op één dag. Natuurlijk is dit geen exacte meting. Ik heb niet elke dag even vaak geteld, heb veelal vogels geteld die bij de voedertafel komen en vogels in de lucht heb ik alleen meegeteld als ik een verrekijker bij de hand had. Maar het was erg leuk om te doen en het heeft me toch weer wat geleerd over de vogels in onze eigen tuin. Bij deze raad ik dan ook iedereen aan om ook eens een telling te doen van de vogels in je eigen tuin! Dat kan zelfstandig of volgend jaar rond dezelfde tijd weer via de nationale wintervogeltelling.

De Natuurkalender

De Natuurkalender is geen papieren kalender, maar een waarnemingsproject van verschijnselen in de natuur. Het gaat hier om het observeren van de normale verschijnselen in de natuur, en dan met name steeds de eerste waarneming. Dus bijvoorbeeld: de eerste dag dat de hazelaar in bloei staat, de eerste Vinkenslag die gehoord is, de eerste Tjiftjaf die terug is uit het zuiden of de eerste vlinder die weer gevlogen heeft. Dit project wordt gesteund door het radio-programma Vroege Vogels op zondagochtend en is ook te volgen via internet, www.natuurkalender.nl.

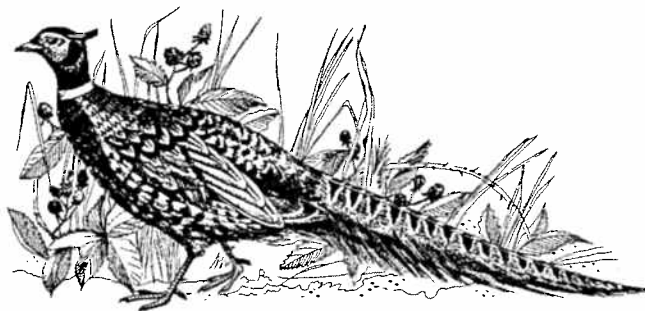
Afgelopen jaar heb ik zelf voor de eerste keer meegedaan en vorige maand kreeg ik daarvoor het jaarverslag van 2003 thuisgestuurd. Daarin werd het afgelopen jaar vergeleken met de voorgaande jaren en met de 'standaard'. Leuk om te lezen.

Als je het leuk vindt om ook jouw eigen waarnemingen door te geven, dan kan dat via Internet, via de telefoon of op papier. Ze zijn blij met elke waarneming, dus ook als je slechts één vogel kunt herkennen. De natuurkalender richt zich op een beperkt aantal vogels, planten, vlinders en libellen, dus ze willen niet alle eerste waarnemingen weten. Wel zijn ze nog op zoek naar oude waarnemingen, van vóór 2001. Dus als je zelf nog aantekeningen hebt van eerste waarnemingen, dan zijn ze daarin erg geïnteresseerd. (dat mag gewoon op papier, zij typen het dan over en sturen desgewenst jouw aantekeningen weer terug).

Zo heb ik zelf al geconstateerd dat in onze tuin het befaamde broeikas effect nog niet zo duidelijk te zien is. Elke jaar denk ik weer: 'wat is die vogel vroeg' of 'wat staat die plant vroeg in bloei'. Kijk ik dan terug in mijn aantekeningen van vorige jaren, dan blijkt dat het verschil niet zo groot is en dat ik me vorige jaren ook al verbaasde over het vroege tijdstip. Een leuke manier om de natuur in je tuin beter te leren kennen, door zo concreet met cijfers en data bezig te zijn

De tuin

Genoeg over tellingen, statistieken en Internet, terug naar de tuin! Het lijkt erop dat we sinds januari een mannetjes Fazant hebben die onze tuin als woon- en verblijfplaats heeft uitgekozen. Het prachtige dier loopt namelijk zeer regelmatig door onze tuin te paraderen. Hij heeft daarbij wel een voorkeur ontwikkeld voor de voederplaatsen, onze opslag van maïskolven (overigens lagen die er eigenlijk voor de sier) en voor de binnensten van onze krokusjes en kerstrozen. Verder heb ik ook al gezien dat hij tijdens de avondschemering een boom opzoekt in de houtwal rondom onze tuin, dus kennelijk slaapt hij er ook. Het is toch elke keer genieten als deze grote vogel voor mijn raam langs wandelt, ondanks dat hij onze planten op eet...

In de herfsteditie van het Bruujssel schreef ik dat er vlak bij onze tuin een Kuifmees gesignaleerd was. Ondertussen heeft hij ook echt onze tuin bezocht, dus dat was toch wel heel bijzonder, vanuit de huiskamer naar een Kuifmeesje kijken! De eerste keer zag ik hem in een hele grote taxus zitten en later is hij ook nog regelmatig bij onze voedertafel te zien geweest. Dit heeft weer een mooi fotootje opgeleverd wat op onze website te bewonderen is.

Op naar de Lente! In onze tuin hangen ondertussen 22 nestkastjes (die al weer ernstig geïnspecteerd worden door diverse potentiële bewoners), er staan erg veel grote struiken en bomen, her-en-der liggen stapels hout, er is lang gras en we hebben brandnetels en bramen. Dus woonruimte is er voldoende. Ook water, voedsel en beschutting is aanwezig en het is er meestal erg rustig. Laat maar komen die vogels!

Jolanda Rutten

Verslag excursie Groote Peel

Inleiding

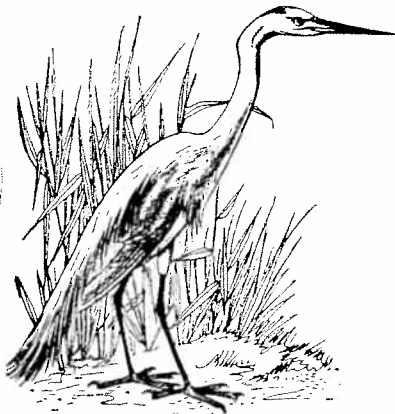
Op zondag 25 januari 2004 werd door leden van de Vogelwacht een bezoek gebracht aan het Nationaal Park De Groote Peel. Oorspronkelijk was het de bedoeling die dag de Gement te bezoeken, maar door de ontoegankelijkheid van dit gebied moest daar vanaf gezien worden. Toen we rond acht uur bij de Groenhoeve vertrokken bleek nog niet iedereen van deze wijziging op de hoogte te zijn, maar gelukkig was het voor niemand reden om huiswaarts te keren. Met zo'n dertig personen, verdeeld over zeven auto's vertrokken we richting de Peel waar we omstreeks negen uur aankwamen.

Hoewel er jaarlijks ruim honderd vogelsoorten in het hoogveenrestant de Groote Peel broeden, is het in de winter altijd maar afwachten welke soorten er te zien zijn. In de winter is er altijd wel kans op grote aantallen Riet- en Kolganzen die op de vennen in de Peel overnachten en er overdag regelmatig komen drinken. Verder foerageren ze vooral in het landbouwgebied rond de Peel. Ook de Blauwe Kiekendief overwintert jaarlijks in het gebied en de laatste jaren worden er nogal wat Grote Zilverreigers waargenomen. Al voordat de excursie begon hadden we rond de Peel op diverse plaatsen Riet- en Kolganzen waargenomen.

Excursie zondag 25 januari

De meeste vogelaars die de Groote Peel bezoeken maken gebruik van de wandelroutes rond het bezoekerscentrum in Mijl op Zeven. Deze routes zijn het gehele jaar toegankelijk en nagenoeg alle broedvogelsoorten zijn vanaf deze route goed waar te nemen. Tussen 15 maart en 15 juli en van 15 oktober tot en met 30 november (speciaal voor Kraanvogels) is de rest van de Peel afgesloten voor publiek. Aangezien de gehele Peel op de dag van de excursie open was, zijn we de Peel op een wat minder gebruikelijke plaats ingegaan. De auto's werden achtergelaten aan de Kokmeeuwenweg aan de noordwest kant van de Peel. Vandaar uit zijn we de Peel ingelopen richting 't Elfde, dit is het grootste ven in de Peel. Net voor 't Elfde bleken er diverse percelen bos gekapt te zijn met als doel de openheid in de Peel te vergroten. Op lange termijn is het streven van Staatsbosbeheer om in het middengebied van de Groote Peel zo veel mogelijk openheid te creëren en bos te beperken tot de randzones.

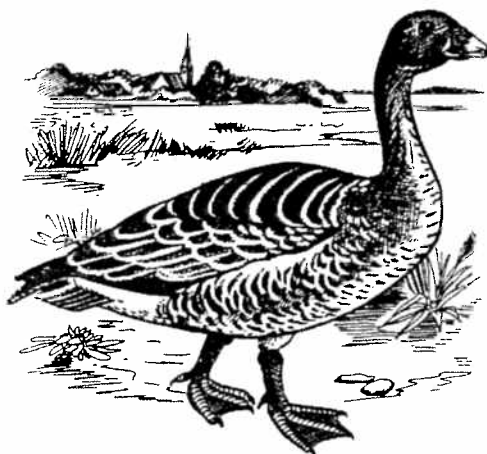
Vanaf de oever hadden we een redelijk zicht op de verschillende eenden die op 't Elfde overwinteren. Terwijl we die nog aan het bekijken waren vloog er achter ons een vrouwtje Blauwe Kiekendief over het Steltlopersven. Dit exemplaar liet zich uitstekend bekijken terwijl het rustig boven de pitrus aan het jagen was. In de Peel overwinteren jaarlijks rond de vijf (meestal vrouwlijke) Blauwe Kiekendieven, de meeste mannetjes overwinteren wat zuidelijker in Frankrijk.

Na weer een korte afstand gewandeld te hebben werden we verrast door een Grote Zilverreiger die prachtig over ons heen vloog. Dit exemplaar werd snel gevolgd door een tweede, en totaal werden er die dag minimaal vijf verschillende exemplaren gezien. Bij het binnengaan van de Peel was het weer uitstekend; wat wolkenvelden in een verder blauwe lucht en een fel zonnetje. Nu we enige tijd gelopen hadden kregen we te maken met typisch Peelweer: mist. Hoewel mist de Peel direct een wat mysterieus aanzien geeft is het voor het waarnemen van vogels niet handig, het zicht wordt er te veel door beperkt.

Via de Filosche Peel, waar ook nog een Grote Zilverreiger stond, liepen we naar de Moostscheiding. De Moostscheiding loopt dwars door de hele Peel en vormt ook de provinciegrens tussen Brabant en Limburg. Halverwege de Moostscheiding zijn we het bos achter 't Elfde ingelopen om de route te vervolgen over een klein dijkje tussen 't Elfde en Klein Elfde. Vandaar af hadden we een beter uitzicht op de vele watervogels op het ven. Vanaf dit dijkje werden ondermeer Wintertaling, Krakeend, Tafeleend, Fuut en Grote Zaagbek waargenomen.

Rond half twaalf waren we terug bij de auto's en vertrokken we naar het bezoekerscentrum bij Mijl op Zeven, waar we een lange rij vormden voor de koffiebalië. Daarna vertrokken vijf auto's terug naar Uden, de overige twee maakten nog een kort rondje door het ganzengebied op zoek naar Dwergganzen. Die werden helaas niet gevonden, wel was het mogelijk uitgebreid stil te staan bij het onderscheid tussen Taiga- en Toendrarietganzen. De meeste Rietganzen die in Nederland overwinteren zijn Toendrarietganzen. De Peel is echter bij uitstek het gebied waar iedere winter de Taigarietgans te vinden is. Totaal overwinteren er jaarlijks enkele duizenden Rietganzen in de Peel, waarvan er slechts enkele honderden tot de ondersoort 'Taigarietgans' behoren. Na de excursie zagen we nabij de Eindhovense baan een groep Rietganzen met daartussen exemplaren die heel typisch als 'Toendra' of 'Taiga' Rietgans te determineren waren. De Taigarietgans is vooral te herkennen aan de grote hoeveelheid oranje op de snavel en de langere hals en poten. Toendrarietganzen ogen meer gedrongen en hebben veel minder kleur op de snavel, tot nagenoeg zwart aan toe. Hoewel de uiteindelijke soortenlijst niet spectaculair is, was het een geslaagde en leerzame excursie.

Mignon van den Wittenboer

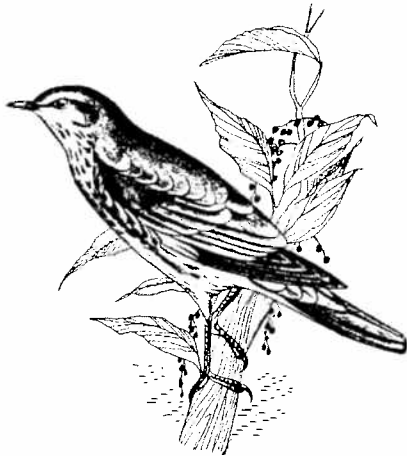
Soortenlijst (met name bijgehouden door Jan Verhoeven)

Aalscholver	Kramsvogel
Blauwe Kiekendief	Matkop
Blauwe Reiger	Pimpelmees
Buizerd	Rietgans
Fuut	Rietgors
Gaai	Roek
Goudhaan	Roodborst
Graspieper	Spreeuw
Grauwe Gans	Staartmees
Grote Zaagbek	Tafeleend
Grote Zilverreiger	Torenavk
Houtduif	Wilde Eend
Kleine Zwaan	Winterkoning
Kolgans	Wintertaling
Koolmees	Zwarte Kraai
Krakeend	

Trektellen op een nationaal bekende telpost

Ook in de herfst van 2003 is er weer kwistig geteld op telpost de Brobbelbies op de Maashorst; er werd weer meer uur geteld (372 uur) dan in de jaren hiervoor en dat leverde dan ook meer vogels op (58.160). Meer zelfs dan ooit in onze historie in één seizoen werden geteld. Er werden opmerkelijke records verbroken, veel nieuwe soorten gezien (14! waaronder enkele bijzondere) en vooral oktober was een fantastische maand! Ook was het meestal gezellig druk op de telpost (in totaal dertig tellers), soms zelfs zo druk dat er ook eens een tweede telpost is ingericht. Doordat we de tellingen dagelijks (meestal zelfs enkele uren na afloop van de telling) in een database op het Internet zetten, heeft onze trektelpost dit jaar grote naamsbekendheid gekregen.

Die naamsbekendheid kwam tot uiting in de reacties op onze tellingen via het Internet: Telpost Vulkaan bij Den Haag 3 oktober: "We hadden 't nooit voor mogelijk gehouden, maar 't wonder is geschiedt, we zijn er zo ongeveer uitgeteld door de Brobbelbies!" en hier in Amsterdam roepen ouders hun kinders sinds kort tot de orde met de uitroep: "er wordt hier niet gebrobbelbiest". Ook nog: "daardoor stonden de hele ochtend betonmortelwagens van korrelbeton te Amsterdam naast ons te draaien om de opgetrommelde Brabantse betonpompcombinatie van vloeistof te voorzien. Brabantse betonpompcombinatie ..? dat klinkt als de wraak van de Brobbelbies, de nieuwste Suske en Wiske".

Wat is er dan wel niet gebeurd? Ik denk dat het komt door een combinatie van veel tellen en leuke waarnemingen. Bijvoorbeeld de Koperwiekinvasie die Nederland vanuit Scandinavië op 12 oktober trof. Met de (voor ons sensationele) verbetering van ons oude dagrecord van 460 naar 680 kregen wij maar een staartje hiervan mee maar langs de kust trad stuwning op door de oostenwind en werden gigantische aantallen gezien: Hans van Gasteren op de Vulkaan (Den Haag) zag er die dag 137.000 aan zich voorbij trekken "Kwartieren van vele duizenden volgden elkaar de hele ochtend op" en op Westkapelle werden er maar liefst 170.000 Koperwieken geteld". Toch werden onze resultaten

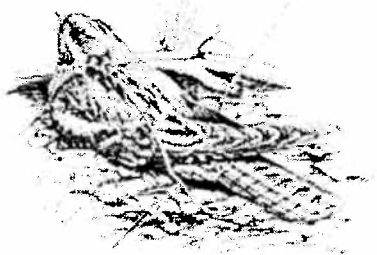
ook opgenomen in een artikel dat op 20 oktober 2003 op de site www.vwgdenhaag.nl is verschenen (Koperwiekgolf van 12 oktober 2003, radar en veldwaarnemingen) door Hans van Gasteren en Mervyn Roos. Op dat soort dagen loop je toch de hele tijd rond met het gevoel getuige te zijn geweest van een fantastisch natuurverschijnsel.

Nee, dan het omgekeerde: dat wij, in het oosten des lands, nu eens meer telden dan aan de kust. Van het Internet hadden we al de voorspelling gekregen dat er een 'bus' met roofvogels een aantal dagen daarvoor over het zuidelijkste puntje van Zweden (Falsterbo) was getrokken. Met de voorspelde oostenwind daarbij zou deze wel eens net over de oostgrens van ons land kunnen trekken. De verwachtingen waren hoog gespannen op 14 oktober 2003 en werden ook ingelost met erg veel Buizerds, onder anderen drie 'bellen' van meer dan twintig stuks. In het totaal kwamen er 151 stuks over (een dijk van een record, deze stond op 31). Maar niet alleen dat record werd gebroken, ook de grauwe ganzen (178 exemplaren ten opzichte van 99), alsook 21 sperwers (evenaring dagrecord) profiteerden van de gunstige omstandigheden. Omdat de oostenwind aanhield waren de verwachtingen voor 15 oktober 2003 wederom hooggespannen en wederom werd het dagrecord buizerds verbroken (van 151 naar 193!!!). Ook de andere roofvogels vlogen goed: 17 sperwers, 1 rode wouw, 2 Blauwe kiekendief, 1 Slechtvalk en 2 Smelleken. Naast de roofpieten werden opvallend veel kauwen waargenomen: 495 (oude record was 87), terwijl deze anders weinig gezien worden.

Met de buizerds kwam ook het klapstuk van dit seizoen over, een Bastaardarend! Deze vogel kwam vanuit het noorden laag over het bos aangevlogen en vloog om tien voor half vier ongeveer honderd meter hoog over Jan Verhoeven, Wim, Ralph en Toy. Omdat het druk Buizerds tellen was, viel hij niet meteen op. Toen hij echter op ongeveer honderd meter hoogte over de plak vloog merkte Toy de enorme brede vleugels met de lange vinger eindpennen op. Hij melde dat dit onmogelijk om een buizerd kon gaan. Jan en Wim hadden de vogel meteen in de kijker. Vastgesteld werd dat het niet om een Steenarend kon gaan. Gezien de enorme brede vleugels in combinatie met de grote snavel en relatief korte staart kon het alleen maar om een bastaardarend gaan. Tot 1998 zijn er maar zestien waarnemingen van bastaard arenden in Nederland gedaan!

Maar ook de “gewone” vogels vlogen goed: Op 11 oktober 2003 werd het dagrecord vinken verbroken (5007, een verdubbeling van het oude record van 2354). Tevens werd het dagrecord kepen aan flarden gevlogen (143 ten opzichte van 55). De vinken zaten heel hoog en waren tegen de blauwe lucht slecht te zien. Nadat we ontdekten dat je het best achterover in je stoel door een verrekijker recht omhoog kijkend kon tellen, vlogen de aantallen omhoog. Er is dus waarschijnlijk veel gemist! Andere telposten in het oosten van het land hadden het veel drukker met de vinkentrek: telpost op de Oelemars bij Losser op een paar honderd meter van de Duitse grens telden in vijf uur 24.596 vinken.

Toch ligt de schoonheid niet alleen in grote aantallen. Tijdens de zondagavond telling van 24 augustus (en dat is eigenlijk ook gelijk het enig vermeldenswaardige feit over de maand augustus) werden er door Jan Verhoeven en Toy, ter plekke op vijf meter afstand, zittend op de weg, twee nachtzwaluwen gezien, welke daarna wegvlogen om te jagen op nachtvinders. Hoewel er op de Maashorst tijdens de inventarisatie van 2002 negen territoria zijn vastgesteld, zie je deze vogels uiterst zelden. Eerdere waarnemingen op een telpost waren op 27 augustus 1983 bij Maarseveen en op 23 mei 1987 bij Goes (4 exemplaren).

Het verslag over de herfsttrektellingen van 2003 is bijna af, met daarin alle cijfers, fenologie, vergelijkingen en heel veel meer anekdotes (wat zocht die oude vrouw toch ook al weer in de greppel naast de telpost en waarom was ze vergeten eerst haar auto uit te doen?). Zoals elk jaar krijgen de tellers die meegeteld hebben er in ieder geval één (maar ook andere belangstellenden kunnen zich melden).

Leo Ballering

GEVRAAGD !!!!!!!!!!!

Regenhoes / beschermhoes voor KOWA TSN-1 telescoop.

Heb je misschien recentelijk een nieuwe telescoop gekocht en/of ligt er nog een oude hoos in de kast, laat het mij dan even weten! Ik ben er heel blij mee.

Leo Ballering, telefoon 0413-368248 of mail: leoballering@hotmail.com

Wetenswaardigheden

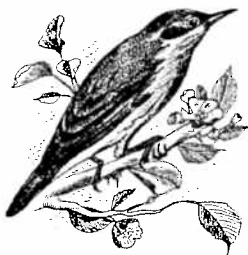
Akkervogels in gevarezone

Volgens BirdLife International gaat het bar slecht met de akkervogels in Europa. Ook in Nederland zijn de populaties van veel soorten in 25 jaar dramatisch gekrompen. Op het instituut Alterra in Wageningen bevestigt vogeldeskundige Albert Beintema de trend. "Helemaal waar." Hij ziet drie hoofdoorzaken. Veel kleine ruige elementen, waar vogels dekking vonden, verdwijnen. Ook is er op akkers in het voorjaar een te snelle opvolging van technische handelingen die voorkomen dat vogels tweemaal per jaar broeden. "En er worden nog steeds te veel rare chemicaliën gebruikt".

Uit: Agrarisch weekblad van de LTO Nederland, de 'OOGST', jaargang 17, nr. 4

Klimaatveranderingen slecht voor vogels

Onderzoekers uit Engeland en Nederland, in samenwerking met RSPB (de BirdLife Partner in Groot-Brittannië) hebben onlangs berekend dat 25% van de Europese vogels bedreigd wordt met uitsterven als de uitstoot van broeikasgassen geen halt wordt toegeroepen. Broeikasgassen veroorzaken een opwarming van de aarde en daarmee klimaatsveranderingen. Een groot aantal leefgebieden van vogels zal dramatisch slechter worden. Voor een aantal soorten is verhuizen

naar andere gebieden geen optie, omdat daar de omstandigheden gewoonweg niet geschikt zijn voor hun overleving, of omdat de planten waar zij van afhankelijk zijn ook uitsterven. Grote gebieden van Europa zijn toch al ongeschikt als uitwijkplaats omdat ze bewoond zijn of in gebruik voor landbouw. De top-tien van soorten die waarschijnlijk het meest te lijden hebben: Spreeuw, Blauwe Ekster, Citroensijs, Rode Wouw, Grote Kruisbek, Spotvogel, Sardijnse Grasmus, Kleine Waterhoen, Heggemus en Kuifmees.

Uit: Nieuwsbrief Vogelbescherming, januari 2004

Kolgans en Smient al tien jaar stabiele trend

Per 1 december is het nieuwe beleid ten aanzien van Kolganzen, Grauwe Ganzen en Smienten ingegaan. Op de meeste provinciale websites staat inmiddels hoe de regeling precies werkt en welke voorwaarden er worden gesteld (uitgebreide informatie geeft onder andere de website www.drenthe.nl). Let bij het tellen in het veld of men zich aan de regeling houdt. Of deze regelingen ook daadwerkelijk de schade terugbrengt is nog maar de vraag. Bij veel uitgekeerde schade-vergoedingen blijkt een rechtstreeks verband meestal ver te zoeken. Dat die aantallen 'alleen maar toenemen' blijft eveneens een hardnekkige misvatting. Soorten als Grauwe Gans en Brandgans zitten ontegenzeggelijk in de lift (bij Grauwe Gans vooral een effect van de zich uitdijende eigen broedpopulatie). Kolgans en Smient vertonen echter, op basis van de maandelijkse tellingen, al tien jaar lang een stabiele trend in Nederland. Ze zijn wel sterk toegenomen, maar die toename is vooral van vóór 1990; meer informatie hierover in het komende watervogelrapport, dat in de loop van deze winter gereed komt.

Uit: Nieuwsbrief Vogelbescherming, januari 2004

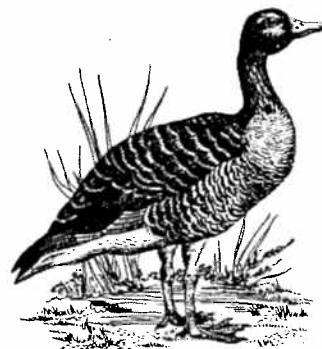
Natuurorganisaties eisen dat kabinet mechanische kokkelvisserij nu verbiedt

De mechanische kokkelvisserij leidt tot sterfte van Scholeksters en bodemdieren en tot een slibarmere wadbodem. Bovendien is er de afgelopen tien jaar veel te weinig voedsel voor vogels gereserveerd; vogels zijn verhongerd en populaties zijn daardoor afgenomen. Dit blijkt uit het evaluatieonderzoek EVAII dat op 11 december in Den Haag is gepresenteerd. Tijdens deze presentatie bleek minister Veerman van mening dat het onderzoek niet aantoont dat de kokkelvisserij zonder meer moet verdwijnen. Bovendien werden er tijdens de presentatie vraagtekens gezet bij het streefaantal Scholeksters van 260.000. Het aantal dat eind jaren tachtig in de Waddenzee voorkwam. Het aantal zou omlaag moeten omdat de Waddenzee door de afname van fosfaat inmiddels minder geschikt zou zijn voor grote aantallen schelpdieren, het voedsel van Scholeksters. Vogelbescherming vindt dit onacceptabel. Er is geen enkele aanwijzing dat het aantal Scholeksters zo gekelderde zou zijn als er geen mechanische kokkelvisserij had plaatsgevonden en de mosselbanken ruim een decennium geleden niet waren weggevisd. De natuurorganisaties pleiten voor een nieuw eenvoudiger visserijbeleid waarin geen plaats is voor mechanische kokkelvisserij. Zo'n beleid draagt bij aan herstel van de Waddenzee.

Uit: Nieuwsbrief Vogelbescherming, december 2003

Vogelbescherming verontrust over afschot van Ganzen, Smienten, Kraaien En Kauwen

Zeist, 28 november 2003. Vogelbescherming Nederland maakt zich ernstig zorgen over het feit dat minister Veerman (LNV) het afschieten van Grauwe Ganzen, Kolganzen en Smienten weer toestaat. De natuurbeschermingsorganisatie vindt dat de minister te hard van stapel loopt door verjaging en afschot al toe te staan, terwijl er nog geen opvanggebieden zijn aangewezen. Elf provincies hebben inmiddels besloten om komende winter ontheffingen te verlenen voor verjaging van ganzen. De provincie Brabant gaat als enige niet over tot het verlenen van een ontheffing. Vogelbescherming gaat nu de verschillende provinciale ontheffingen kritisch doorlichten.

Uit: Nieuwsbrief Vogelbescherming, december 2003

Tien provincies gans-onvriendelijk

Inmiddels hebben tien provincies afschot van ganzen toegestaan. Op de site van de Fauna-bescherming onder de link 'Ganzenjacht alert' staan alle details. Vanuit Terborg (onder Doetinchem) zijn er berichten dat daar afgelopen woensdag tachtig keer is geschoten (en dat met een maximum van twee afgeschoten ganzen per verjaagactie) en er daar op dinsdag ruim veertig ganzen zijn afgeschoten. Ganzen afschieten als ondersteuning van het verjagen luidt de ontheffing voor Gelderland. Veertig dieren schieten lijkt meer op een heropening van de ganzenjacht dan een daadwerkelijk beleid om verjagen als eerste optie te handhaven. Soortgelijke berichtgeving van vogelaars wordt op prijs gesteld via de site. Het kan helpen om het huidige beleid aan te pakken. Je kunt natuurlijk ook het geheel voor lief nemen en je afzijdig houden tot 1 april. Dan is het einde verjagen en bejagen.

Uit: EBNNL Vrijdag, 19 december 2003

Zeearend

Op uitnodiging van Staatsbosbeheer zijn we met de vogelwacht Uden en Oss wezen kijken in de Oostvaardersplassen. Vanuit een schuilhut waar je normaal niet mag komen zagen we schitterend een Zeearend die geringd was met een oranje kleurring. Via de site van EBNL zie je waar de vogel vandaan komt.

Op mijn site staat een beeldverslag van een succesvolle Zeearendzoektocht die afgelopen woensdag met medewerking van Staatsbosbeheer werd gehouden in de Oostvaardersplassen ten behoeve van een nieuw natuurprogramma van SBS-6. Van één Zeearend van een jaar oud werd vastgesteld dat hij aan zijn rechterpoot een oranje ring had. Dat duidt erop dat de vogel dit jaar in Duitsland als kuiken is geringd. Mee informatie over de Duitse populatie is te vinden op de website www.projektgruppeseeadlerschutz.de.

Uit: EBNL vrijdag, 5 december 2003

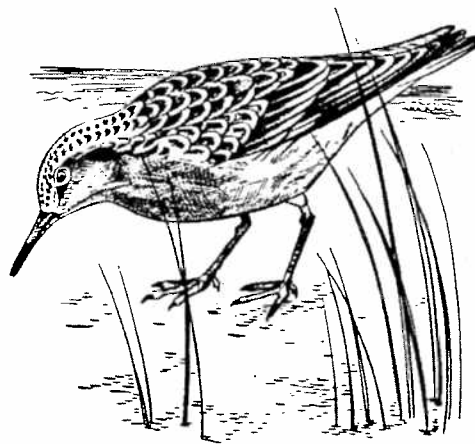
"Inbreker" blijkt Bosuil te zijn

Een Bosuil die via de schoorsteen was binnengekomen, blijkt de oorzaak van het afgaan van een inbraakalarm in Goirle. Twee agenten gingen gisteravond op onderzoek uit nadat er een inbraakmelding was binnengekomen van een vrijstaande woning waarvan de bewoners niet thuis waren. Inbrekers troffen ze niet aan, maar aan de achterkant van de woning zagen de agenten wel een grote vogel door de keuken vliegen. Nadat de sleutelhouder van de woning was opgespoord, werd met zijn hulp en een laken de Bosuil gevangen. De vogel werd vervolgens weer vrijgelaten.

Uit: Brabants Dagblad, 31 december 2003

Het spannende leven van een Kanoet

Als een groep torpedojagers komen ze laag aanscheren over de Mokbaai op Texel. De merelgrote steltlopers landen op het drooggevalen slik en beginnen onmiddellijk in een razend tempo naar voedsel te zoeken. We vergapen ons aan de Kanoetstrandlopers. Hun verre arctisch Canada en Groenland hebben ze ingeruild voor een winterverblijf op de Nederlandse wadden. "Afgelopen week telden we er 40.000. Twee keer zoveel als vorig jaar. Dat is te danken aan een redelijke broedval van kokkeltjes," zegt Theunis Piersma, hoogleraar aan de universiteit van Groningen. Hij reist de globe rond voor zijn Kanoetenonderzoek en geniet in de wereld van ornithologen hoog aanzien. Waarom hij gefascineerd is door de Kanoet? Antwoord; de vogeltrek. In een paar dagen tijd leggen ze duizenden kilometers af en komen bekaaf op het Nederlandse wad aan. Ze rusten, vreten en zorgen zo snel mogelijk weer op kracht te komen. Want ze hebben hun einddoel nog niet bereikt. Voldoende hersteld en opgevet kiezen ze opnieuw het luchtruim en zetten non-stop koers naar West-Afrika. Vijfduizend kilometer zuidelijker strijken ze na drie dagen neer op de Banc d'Arguin in Mauritanië. In mei leggen ze de afstand in omgekeerde volgorde af. Voor hen is de Nederlandse Waddenzee letterlijk het centrum van de wereld. Zonder Nederlands grootste en belangrijkste natuureservaat zou

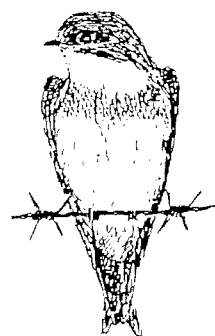

Mauritanië onhaalbaar voor ze zijn. Uitwijken naar andere gebieden is onmogelijk om de dooeenvoudige reden dat die er niet zijn. En dat terwijl Kanoeten niet eens veeleisend zijn. Ze verbruiken immers slechts 1 gram vet per 100 kilometer. Piersma is begaan met het wel en wee van de kosmopolitische vogel. Ook al werd deze winter het dubbele aantal Kanoeten geteld in vergelijking met vorig jaar, het is altijd nog maar de helft van de gebruikelijke aantallen. (80.000 stuks) Voor Piersma is de hoofdoorzaak zonder twijfel te vinden in voedselgebrek. Het voedsel bestaat vooral uit eenjarige kokkels. Met de huidige mechanische schelpdiervisserij wordt veel voedsel voor de neus van de vogels weggekaapt. En dat niet alleen, de wadbodem wordt voor vele jaren verwoest. Piersma heeft er geen goed woord voor over. "Nederland zou zich gewoon aan zijn eigen wetten moeten houden. De Waddenzee is Staatsnatuurreservaat en op papier een goed beschermd natuur gebied. Laat het dan met rust."

Uit: De Telegraaf, 24 januari 2004

Oeverwaluw onderweg naar De Kleuter

Ergens in Afrika, net onder de Sahara, vliegen op dit moment enkele oeverwaluwen achter insecten aan. Ze zijn zich helemaal niet bewust dat ze straks op muggen jagen die boven het water van De Kleuter vliegen. De Vogelwacht Uden weet het al wel. De Kleuter krijgt een oeverwaluwwand, net als bij Hemelrijk.

De oeverwaluw hoorde in de zeventiger jaren bij De Kleuter herinnert Joop Bergsma zich. De vijver was toen een kleine plas met kristalhelder water. De plas was puur voor de zandwinning gegraven en aan een kant heel steil. Hier broedden de oeverwaluwen. De Kleuter werd groter en een echte visplas zonder steile wanden maar glooiend. In februari wordt de oeverwaluwwand aangelegd en ook verschijnt er een informatiepaneel, zodat een oeverwaluw voor iedereen herkenbaar zal zijn.

Uit: Udens Weekblad, 7 januari 2004

John Hermans

Metamorfose

*De zon die schijnt, de vogels fluiten
de kou die trekt zich weer terug
heerlijk is het zo weer buiten
karweitjes doen we nu weer vlug
zorgen worden nu weer minder
verdriet en pijn vervagen wat
"kijk", daar is al weer 'n vlinder
'n kind vraagt verwonderd; "wat is dat?"
vandaag de dood, morgen leven
alles is in evenwicht
in 'n cirkel is 't om het even
zoals duisternis hoort bij licht.*

(Bron: Gedichtenbundel, Marian Vlamings-van Kaam)

Bijzondere Waarnemingen

Ook in dit Bruijsel kunnen de bijzondere waarnemingen zeker niet ontbreken. Deze keer een opsomming van november 2003 t/m begin februari 2004. De start voor een nieuw lid was goed, maar liefs twintig kraanvogels zag hij laagvliegend over Zeeland komen. Helaas zijn ze verder niet meer in de Maashorst waargenomen. Enkele opvallende gasten waren nu eens gezien in Uden, zoals de Appelvink bij de buurman van Peter Noy. Deze vogel deed zich tegoed aan zaden van een esdoorn. Een foto hiervan is te zien op onze homepage. Ook IJsvogels zijn er deze winter weer waargenomen, zelfs in de waterplas in Uden-Zuid (waar ik woon) heeft mijn zoon deze wintergast waargenomen. Wat ik ook doe, ik fiets er regelmatig omheen, maar helaas krijg ik deze prachtige vogel niet te zien.

Mocht je zelf bijzondere waarnemingen hebben mail/bel ze door!

Alle bijzondere waarnemingen zijn ook op onze site te vinden; www.vogelwachtuden.nl

Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586.

E-mail: vogelwachtuden@lycos.nl

Datum:	Aantal:	Soort:	Locatie:	Gedrag:	Waarnemer:
6-nov-03	20	Kraanvogels	Zeeland	overvliegend	Paul van Els
12-nov-03	1	Goudvink (Vr)	Vorstenbosch	doodgevlogen	Jo van de Berg
12-nov-03	1	IJsvogel	Vorstenbosch	doodgevlogen	Jo van de Berg
13-nov-03	1	Grote Gele Kwikstaart	Veghel, fietsbrug	overvliegend	William v.d. Velden
23-nov-03	1	Goudplevier	Maashorst, telpost	overvliegend	William v.d. Velden
23-nov-03	1	Klaapekster	Maashorst, telpost	foeragerend	William v.d. Velden
23-nov-03	1	Waterpieper	Maashorst, telpost	overvliegend	William v.d. Velden
07-dec-03	1	IJsvogel	Kraayenbergse Plassen	foeragerend	William v.d. Velden
07-dec-03	2v	Nonnetje	Kraayenbergse Plassen	foeragerend	William v.d. Velden
07-dec-03	20 +	Waterpieper	Kraayenbergse Plassen	foeragerend	William v.d. Velden
12-dec-03	1	IJsvogel	Veghel, Bunders	foeragerend	William v.d. Velden
14-dec-03	1	Klaapekster	Maashorst, Grensweg		Marc Poulussen
21-dec-03	1	Appelvink	Uden, Groenewoud		Chris van Lieshout
24-dec-03	24	Kleine Zwaan	Mariaheide, 't Melven	overvliegend	William v.d. Velden
25-dec-03	8	Aalscholver	Vorstenbosch, Leijgraaf		Mignon vd Wittenboer
25-dec-03	1	Dodaars	Vorstenbosch, Leijgraaf		Mignon vd Wittenboer
25-dec-03	1	Grote Gele Kwikstaart	Vorstenbosch, Leijgraaf		Mignon vd Wittenboer
25-dec-03	2	Grote Zilverreiger	Vorstenbosch, Leijgraaf		Mignon vd Wittenboer
25-dec-03	1	IJsvogel	Vorstenbosch, Leijgraaf		Mignon vd Wittenboer
25-dec-03	1	Watersnip	Vorstenbosch, Leijgraaf		Mignon vd Wittenboer
25-dec-03	2	Witgatje	Vorstenbosch, Leijgraaf		Mignon vd Wittenboer
27-dec-03	80	Kleine Zwaan	Odiliapeel		John Hermans
28-dec-03	2m + 3v	Brilduiker	Kraayenbergse Plassen	foeragerend	William v.d. Velden
29-dec-03	2	Goudvink	Maashorst, Grensweg		Seniorengroep
29-dec-03	30	Putter	Maashorst, Grensweg		Seniorengroep
2-jan-04	1	Blauwe Kiekendief	Voskuilen		Marc Poulussen
2-jan-04	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst, Begrazingsgebied		Chris van Lieshout

11-jan-04	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst, Grensweg		Joop Bergsma
11-jan-04	2	Bonte Kraai	Landhorst		John Hermans
11-jan-04	1	Goudvink	Uden, Slabroek		Joop Bergsma
11-jan-04	16	Putter	Maashorst, Grensweg		Joop Bergsma
17-jan-04	1	Appelvink	Uden, Eikenwal		Peter Noy
18-jan-04	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst, Begrazingsgebied		Maashorstwandeling
18-jan-04	1	Klapekster	Maashorst, Munse heide		Maashorstwandeling
18-jan-04	1	Vuurgoudhaantje	Maashorst, Bezoekerscentrum		Jan Verhoeven
21-jan-04	1	Appelvink	Uden, Kennedylaan		Liesbeth Verkaar
30-jan-04	1	Goudvink	Uden, Slabroek		Peter van de Braak
03-feb-04	1	Grote Gele Kwikstaart	Mariaheide, Krekelhofstraat	foeragerend	Bart van der Wielen
07-feb-04	1	IJsvogel	Haren, Toren	foeragerend	William v.d. Velden
07-feb-04	1m + 10v	Nonnetje	Haren, Toren	foeragerend	William v.d. Velden
10-feb-04	1	IJsvogel	Uden-Zuid		Marijn van de Braak

Thuisblijvers kregen weer ongelijk!

Tja.... zo zal het altijd gaan, kom je een keertje niet dan wordt er net weer iets bijzonders waargenomen. Zo ook op zaterdag morgen 28 februari jl. Marc Poulussen had een oproep gedaan om te komen helpen de oude nestgangen van de oeverzwaluw wand op het Hemelrijk weer vol te stoppen met vers zand.

Ondanks het barre winterweer van donderdag en vrijdag (en na een belletje of het echt wel doorging) stonden om half negen met Marc, Peter van Nielen en ondergetekende bij de ingang. Wat een slecht opkomst! De vorige jaren waren het altijd zo'n man of tien. Maar het was mooi weer, we waren toch al ons bed uit en dus gingen we gewoon aan de slag. We werden onmiddellijk beloond door twee overvliegende grutto's! Da's nog eens geluk hebben! Hoewel eind februari de trek van deze soort al weer op gang komt worden ze het meest langs de kust en in het midden van Nederland gezien.

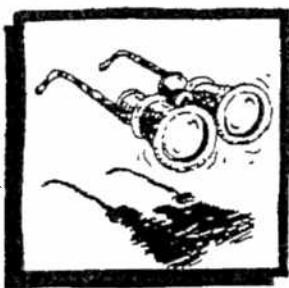
Maar dat was nog niet alles! Om half tien, terwijl we de 141 open nestgangen aan het volproppen waren, vloog er een groepje van vier luid kwetterende huiszwaluwen recht over de wand, richting Zuid-Oost. We konden onze ogen niet geloven! Deze soort wordt gemiddeld pas tussen 10 en 20 april voor het eerst in Nederland gezien! Gelijk ook maar even op het Internet gezet,

Moraal van dit verhaal: Helpt uw club en u wordt onmiddellijk beloond!

Leo Ballering

In de kijker... “Werkgroep Stootvogels”

Inleiding

Een aantal jaren geleden heeft deze rubriek al in het Bruujssel gestaan om alle werkgroepen eens nader te belichten. Ondertussen is ons ledenaantal behoorlijk gegroeid. De meeste van de nieuwe leden, maar ook mensen die al langer lid zijn, weten weinig of niets van hoe een werkgroep nu eigenlijk functioneert. Vandaar deze rubriek. Alle werkgroepen komen weer aan de orde. Na de werkgroepen Nestkasten, Inventarisatie, Vrijwillig Landschapsbeheer en Oeverwaluwen is nu als vijfde de werkgroep Stootvogels aan de beurt.

Ontstaan

Om naar het ontstaan van de werkgroep Stootvogels te kijken, moeten we een heel eind terug in de tijd. De werk- (toen taak-)groep is zelfs al van vóór de tijd dat we ons afsplitsten van het IVN als zelfstandige vereniging in 1983. In september 1974 werd binnen het IVN een werkgroep opgericht, die zich met vogels ging bezighouden. Hieruit is de werkgroep Stootvogels ontstaan en gingen enkele enthousiaste stootvogelmensen aan het werk. Mensen van het eerste uur zijn Wim Janssen, Chris van Lieshout en Martin van de Elzen. Er werd toen nog niet veel administratie bijgehouden. Dat is iets van de laatste jaren. De werkgroep is ook een hele tijd ‘slapend’ geweest. Toen Piet van der Voort stopte als voorzitter van onze club in 1997, heeft hij de werkgroep weer op de rails gezet, of zoals hij dat zelf zegt: de werkgroep ‘gerevitaliseerd’. Deze ‘heroprichtingvergadering’ was op 8 december 1997. Vanaf die tijd zijn alle broedgegevens bijgehouden en in kaart gebracht. De broedresultaten kunnen nu dus mooi vergeleken worden met de resultaten van vorige jaren.

Coördinator

De coördinator van deze werkgroep is dus Piet van der Voort. Hij is in 1984 lid geworden van de Vogelwacht. Na twee jaar (1986) volgde hij Wim Janssen op als voorzitter. Hij is elf jaar voorzitter geweest en vond het toen tijd voor nieuw bloed. Piet was toen zestig jaar oud. Al jaren stond de werkgroep Stootvogels in het Bruujssel vermeld als werkgroep, maar er was eigenlijk weinig tot geen activiteit binnen de groep. Hier wilde hij verandering in brengen. Hij is actief aan het werven gegaan en wist na jaren voorzitterschap natuurlijk wel bij welke leden hij moest aankloppen. Het resultaat is dat er nu een werkgroep is ontstaan met veertien actieve leden. Een knap resultaat!

Piet spreekt liever over *stootvogels* dan over *roofvogels*, omdat hij *roofvogels* een negatieve klank vindt hebben. Deze vogels stoten hun prooi dood met de poten (klauwen) om te overleven. Roven lijkt meer op stelen. Toch worden de twee termen door elkaar gebruikt en heet de Nederlandse vereniging: Werkgroep *Roofvogels* Nederland (ofwel WRN). Dit is een overkoepelende vereniging waar alle roofvogelwerkgroepen in het land bij zijn aangesloten. Rob Bijlsma, de roofvogelman van Nederland, maakt het jaarverslag voor deze vereniging. Hun blad heet ‘de Takkeling’ en vermeldt ieder jaar per provincie de deelnemers. WRN werkt weer nauw samen met het SOVON (Vogelonderzoek Nederland) voor het verwerken van de broedgegevens.

Werkgroepleden

De werkgroep bestaat uit veertien leden, dit zijn: Wim Janssen, Cor van Bree, Jan van den Tillaart, William van der Velden, Bart van der Wielen, Chris van Lieshout, Sandra van de Burgt, Joop Bergsma, Wil Verbossen, Annelies Timmerman, Pieter van der Voort (zoon van Piet), Ad Bekkers, Wil van de Crommert en dan natuurlijk Piet van der Voort als coördinator.

Organisatie

De belangrijkste werkzaamheden van de werkgroep zijn het inventariseren en in kaart brengen van de broedgevallen. De vogels die geïnventariseerd worden zijn: de Buizerd, de Sperwer, de Havik, de Torenvalk, de Boomvalk en de Wespendif. Dit worden ook wel de dagroofvogels genoemd, de uilen noemen we nachtroofvogels.

Grofweg zijn er drie gebieden waar de groep actief is.

- De bossen van Volkel en Odiliapeel, waar Wim Janssen en Cor van Bree actief zijn (groep A).
- In de bossen van Mariaheide zijn Jan van den Tillaart, William van der Velden en Bart van der Wielen actief (groep B). Zij maken gebruik van de modernste techniek; een spiegel met een videocamera gaat omhoog naar het nest. Beneden op de laptop kan gezien worden wat er in het nest gebeurt. Het bedienen van de camera geeft nog wat problemen, maar hopelijk wordt dat snel verholpen.
- In het Zuidoostelijk gedeelte van de Maashorst werken Chris van Lieshout, Sandra van de Burgt, Joop Bergsma, Wil Verbossen, Annelies Timmerman, Pieter van der Voort, Ad Bekkers en Wil van de Crommert (groep D). Zij hebben ieder een gebied dat ze inventariseren op stootvogels.

Het noordelijke gedeelte van de Maashorst wordt door de Vogelwerkgroep Oss geïnventariseerd onder leiding van Edward Sliwinski. Er wordt dus ook samengewerkt met andere stootvogelwerkgroepen. Bij activiteiten over en weer, nodigen ze elkaar uit. Mensen van de stootvogelwerkgroep zijn echte veldmensen. Vandaar dat Piet maar de taak op zich heeft genomen om de administratie van de groep te doen, want daar waren weinig mensen voor te vinden. Dit houdt in dat hij de afstemming op elkaar regelt en de gebiedsindelingen maakt, zodat niemand in elkaars vaarwater zit.

De groep heeft ieder jaar vijf bijeenkomsten.

- In januari wordt het veldwerk van het komende jaar besproken, wie doet wat waar?
- In april bespreekt men de voortgang
- In juni kunnen al resultaten besproken worden, behalve van de late broeders (Boomvalk, Wespendif)
- In september kunnen de nestkaarten ingevuld worden. Kopieën worden zelf gearchiveerd en de originelen gaan naar het SOVON. Per broedsel wordt een kaart ingevuld met alle gegevens over de nestplaats, hoeveel eieren, hoeveel uitgevlogen jongen enz. Gegevens over de Sperwer worden doorgegeven aan Jan van Diermen. Dit is de 'Sperwerman' van Brabant. Hij heeft vorig jaar januari bij ons een lezing gegeven. Van de broedresultaten van 2003 staat er in dit Bruijsel een overzicht. In september wordt ook de planning van het jaarverslag gemaakt.
- In november is er tenslotte maar een korte vergadering met de evaluatie, daarna is het een gezellig samenzijn met lekker eten en drinken, om het seizoen af te sluiten.

Werkwijze

In januari, februari en maart wordt er naar nesten gezocht (ook wel horsten genoemd). Er zit dan nog geen blad aan de bomen, dus vallen ze meer op (bij de naaldbomen blijft het moeilijk). Veel stootvogels beginnen in februari al met roepen om hun gebied af te bakenen en een partner te lokken. Later in het jaar wordt er gezocht naar tekenen in het veld: Bij de Havik en de Wespendif kun je zien dat een nest bewoond is door groene verse takken in het nest. Ook uitwerpselen kunnen aangeven dat het nest bewoond is. Verder kunnen plukplaatsen en voedselvluchten ook iets zeggen over de aanwezigheid van activiteiten in een nest. Diep in het bos wordt er bijna niet gebroed, omdat de

vogels graag open gebied in de buurt hebben om te jagen en te foerageren (eten). Ook hebben ze graag een vrije aanvliegroute naar het nest en goed uitzicht over de omgeving. Al doende leert men deze tekenen steeds beter herkennen. Veel stootvogels knappen oude nesten van het vorige jaar op. Daar wordt dus het eerst naar gekeken. Ieder lid heeft een vergrote kaart van zijn gebied, en daar kunnen de nesten op worden ingetekend. Een speciale atlas geeft een overzicht van alle natuurgebieden in Nederland. Ook heeft iedereen een overzicht met specifieke aandachtspunten per vogel. Als er vermoed wordt dat er eieren in een nest liggen, wordt Wim Janssen opgetrommeld. Hij is de 'klimmer' van de groep. Hij klimt naar het nest om te kijken of en hoeveel eieren er in het nest liggen. In juni worden de Wespendifnesten gezocht. Deze zijn erg lastig te vinden, dus wordt er naar de voedselvluchten gekeken. Dit ook weer samen met de werkgroep Oss. Het heeft jaren geduurd tot er een Wespendifnest ontdekt werd in 2002. Een kroon op het werk.

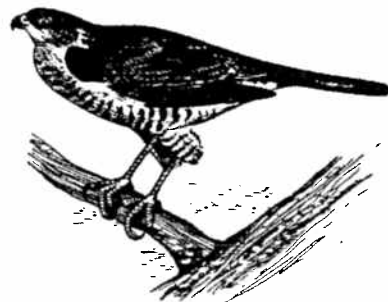
Wanneer je dit werk al een tijdje doet, ga je veranderingen opmerken. Zo is bijvoorbeeld geconstateerd dat de Sperwer en de Boomvalk steeds meer in het buitengebied gaan broeden in plaats van in de bossen. Dit kan te maken hebben met de predatie van de Havik. Deze lust graag stootvogeljongen en voert ze weer aan zijn jongen. De Sperwer is zelfs al broedend in de binnenstad van Amsterdam ontdekt. Ook bij de Buizerd worden veel meer eieren geregistreerd, dan dat er jongen uitvliegen. De Havik is in opkomst en dit kan er mee te maken hebben.

Iedere roofvogel heeft zo zijn eigen manier van nesten bouwen.

- Haviken broeden graag in naaldbomen, maar ook loofbomen worden gebruikt. Ze knappen ook hun oude nest vaak op en er ontstaan dan enorme horsten (ook wel bak genoemd). Tweeduizend broedparen in Nederland.
- De Sperwer bouwt een nieuw nest, meestal wel in de buurt van zijn oude nest. Hij is ook een echte naaldboombroeder. Vier- tot vijfduizend broedparen in Nederland.
- Buizerden broeden zowel in loof- als in naaldbomen en maken nieuwe nesten, maar knappen ook oude nesten op. Acht tot tienduizend broedparen in Nederland.
- De Torenvalk maakt geen eigen nest, geen takje dragen ze aan. De eieren worden gewoon op de kale bodem van een nestkast gelegd. Ook oude kraaiennesten worden ingepikt. Vijfduizend tot vijfenzeventighonderd broedparen in Nederland.
- Ook de Boomvalk maakt graag gebruik van oude kraaiennesten, omdat de Boomvalk graag een vrije aanvliegroute heeft en goed uitzicht wil. Zevenhonderdvijftig tot duizend broedparen in Nederland.
- De Wespendif maakt soms een nieuw nest, maar knapt ook vaak een oud nest op. Hij gebruikt veel groene takken om de nestrand te bekleden. Ongeveer zevenhonderd broedparen in Nederland.

Overige stootvogels

De werkgroep houdt alleen de gegevens bij van de stootvogels die in de Maashorst broeden (op zich al een hele klus!). Er worden natuurlijk regelmatig waarnemingen gedaan van andere stootvogels. Voorbeelden hiervan zijn de Blauwe en de Bruine Kiekendief, de Zwarte en de Rode wouw, de Slechtvalk, het Smelleken en de Roodpootvalk. Deze worden dan voornamelijk tijdens de trek gezien. Deze gegevens worden niet vastgelegd, er wordt natuurlijk wel onderling melding van gemaakt, zodat de andere werkgroepleden er ook van kunnen genieten.

Doelstelling

De belangrijkste doelstelling van de groep is natuurlijk het beschermen van de stootvogels en hun leefgebied. Stootvogels worden nog steeds vervolgd, omdat er nog steeds mensen zijn die denken dat stootvogels schade aanbrengen aan de natuur, terwijl iedereen toch zou moeten weten dat stootvogels juist onderdeel zijn van deze natuur. Daarom is de werkgroep altijd voorzichtig met het publiceren van nestplaatsen. Het bestuderen, inventariseren, publiceren van gegevens en aankweken van waardering hoort ook bij de doelstelling. Verder worden er nestkasten geplaatst voor torenvalken (nestgelegenheid bieden), en worden de gegevens hiervan bijgehouden. De torenvalk maakt geen eigen nest. Soms wordt er geassisteerd bij het ringen van jongen. De nestgegevens worden bij kapactiviteiten soms opgevraagd door de gemeente. Er kan dan rekening worden gehouden met de nesten.

Personeel

Zoals alle werkgroepen, kan ook de werkgroep Stootvogels nog steeds mensen gebruiken, ondanks dat het een goed draaiende werkgroep is. Piet zegt dat een aantal van twintig werkgroepleden ideaal zou zijn. Er zijn dus nog zes leden nodig om de werkgroep optimaal te laten draaien. Nieuwe werkgroepleden worden grondig ingewerkt en lopen eerst een tijd mee met een ervaren lid. Informeer eens naar de mogelijkheden, het zijn zulke boeiende vogels en ze zijn de bescherming meer dan waard.

Je kunt ook op onze website kijken naar de werkgroep; www.vogelwachtuden.nl.

Piet van der Voort zal erg blij zijn met je telefoontje: 0413-263292. Je kunt je geheel vrijblijvend oriënteren, als je het na een poosje toch niets vind, even goede vrienden. Vind je het wel leuk, dan kun je na een poosje een eigen gebied krijgen om te inventariseren. En dat geeft veel voldoening lijkt mij.

Liesbeth Verkaar

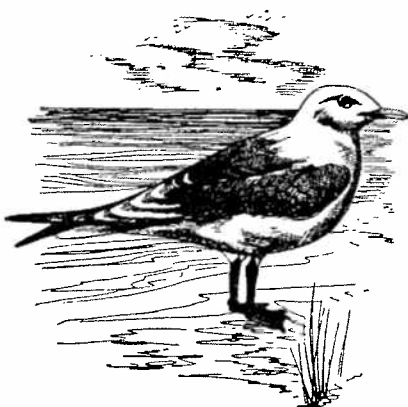
Bron: - Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels door Rob Bijlsma.
- Atlas van de Nederlandse broedvogels.
- Piet van der Voort.

Excursie Pier van IJmuiden (29 februari 2004)

Met veel te zachte banden en ook nog eens veel te laat kom ik de Artillerieweg op glibberen. Het is koud, maar het weer ziet er toch mooi uit. In de sneeuw staat een groepje mannen en vrouwen met verrekijkers, te praten. Ik zet mijn fiets weg en kom bij het clubje staan. In het groepje staat één persoon die ik nog niet ken, Paul, een nieuwe aanvulling voor de jonge garde van onze club. Gezellig! Met ongeveer acht mensen stappen we in twee auto's, een klein groepje is al vertrokken. Zij zitten nu al kou te lijden in IJmuiden. Rustig rijden we richting Amsterdam, onderweg kijken we naar de vele Buizerds in bruine en witte uitvoering. Behalve vogels worden ook alle mogelijke flitspalen goed in de gaten te houden. Na ruim anderhalf uur komen we aan bij de pier van IJmuiden, waar Jan-Willem geshockeerd is van parkeerkosten. Maar liefst vijf euro per dag.

Terwijl we naar plezierjachten en vooral naar hun prijskaartjes kijken, lopen we richting de zee. Iedereen heeft goed onthouden dat we bij iedere Aalscholver op moeten letten of het geen Kuifaalscholver is. Alsof de duvel er mee speelt is zo'n beetje het eerste exemplaar wat we bij de zee zien, zo'n kuifding, met duidelijk alle kenmerken. Da's een mooi begin van de excursie. Vol verwachting lopen we verder, plotseling komen we een groepje vogelwachters uit Uden tegen. Toy Jansen, Jan Verhoeven en een aantal andere fanatiekelingen vonden acht uur veel te laat: "Om halfzeven zijn we vertrokken!" Helaas waren ze niet erg tevreden over het aantal soorten, het scoren moet bij ons beter gaan. Wij zijn immers uitgeslapen.

Even later lopen we met onze jas goed dicht en een wapperende das door de kou. Om de paar meter stoppen we om of een Paarse Standloper te begroeten of om naar Grote- en Zwarte Zee-eenden te kijken. Regelmatig vliegt er rustig een Drieteenmeeuw langs, iedere keer net te snel voor het fototoestel van Peter van de Braak.

Na ruim drie kilometer zijn we bij het einde van de pier gekomen, bij het eindpunt blijven we even staan. Helaas is hier niet veel meer te beleven dan Drieteenmeeuwen. Nadat Riky ons getrakteerd had op een lekker zout dropje, liepen we weer terug. Op onze weg kwam geen nieuwe dagsoort maar wel veel gezelligheid voor. Terwijl we rustig aan het praten waren ging de telefoon van Peter van de Braak (Wat een verschrikkelijke beltoon heeft hij toch). Aan de lijn is Toy Jansen, één van de vroege vogelaars, hij vertelt ons dat een kilometer of dertig verderop een Dwerggans heel goed te zien is. Dat kunnen we natuurlijk niet aan onze neus voorbij laten gaan. Maar eerst wil John wel een frietje, de inwendige mens versterken noemen ze dat. Veel meer dan cholesterol opvoeren is het niet.

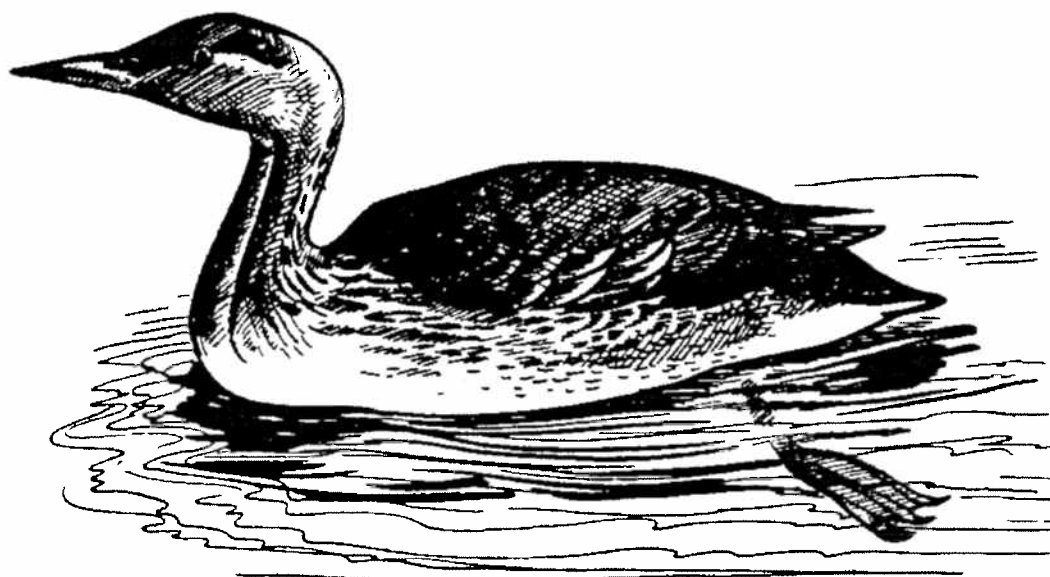
Na een toch wel lekker frietje en wat extra kilometers op de tellers van John en Jan-Willem. Staan we voor een Dwerggans, de gele oogstreep is na wat discussies heel duidelijk te zien. Een nieuwe soort voor velen dus. Op de plaats waar we keken reden veel auto's voorbij, dit was voor Jan-Willem het moment om reclame te maken voor onze club, met enthousiasme deelt hij stickers uit. Misschien hebben we er binnenkort wel leden uit Waterland bij! Na de Dwerggans rijden we nog iets verder, naar vogelreservaat de Putten, van Vereniging Natuurmonumenten. In dit, ruim 38 hectare groot gebied, hebben we onder andere de Smient, Kluut en Zwarte Ruiter aan ons lijstje toe kunnen voegen. Buiten begint het voor ons gevoel steeds kouder te worden, Jan-Willem ging van ellende zelfs in de auto zitten wachten, tot we klaar waren.

Dit was voor ons een teken dat we het koude Noord-Holland weer 'ns in moesten ruilen voor het altijd warme Noord-Brabant. Onderweg warmt Jan-Willem goed op achter zijn stuur. De rest is in slaap gevallen. Aan het eind van de middag komen we veilig aan in Uden.

Daglijst (ik ben vast wel iets vergeten)

Meerkoet	Kleine Mantelmeeuw	Buizerd
Aalscholver	Grote Mantelmeeuw	Wilde eend
KUIFAALSCHOLVER	Eider	Rotgans
Paarse Strandloper	Zilvermeeuw	Topper
Kuifeend	Grote Zee-eend	Oeverpieper
Krakeend	Brilduiker	Middelste Zaagbek
Bergeend	Graspieper	Steenloper
Fuut	Roodkeelduiker	Zwarte Zee-eend
Holenduif	Ekster	Kievit
Scholekster	Knobbelzwaan	Houtduif
Waterhoen	Grauwe Gans	Spreeuw
Torenvalk	Tafeleend	Sperwer
Rietgans	DWERRGGANS	Goudplevier
Tureluur	Wulp	Nijlgans
Kauw	Smient	Kluut
Kramsvogel	Zwarte Ruiter	Zwarte Kraai
Vink		

Stijn van Gils

Vogel onder de loep... de Blauwe Reiger

De Blauwe Reiger (ofwel *Ardea Cinerea* voor op de zondag) is naar mijn mening een beetje een ondergewaardeerde soort in ons vogellandje, zeker ook bij veel vogelaars. Want zeg nu zelf, iedereen heeft toch wel eens een Blauwe Reiger gezien, tja als die over komt vliegen met zijn begeleidende geschreeuw kan je die ook niet echt missen. Na een paar keer waarnemen wordt er vaak al niet echt meer naar gekeken. Toch jammer want het is een vogel die de moeite waard is eens wat beter te bekijken. De Blauwe Reiger verdient zeker de gouden medaille voor geduld.

Hij kan uren staan wachten tot er een geschikte prooi in zijn blikveld komt. Zijn lange hals is dan S-vormig ingetrokken, klaar om als een pijl uit een boog vooruit te schieten en zijn slachtoffer met de dolksnavel te spietsen. Soms besluit hij zijn toekomstige maaltijd: sierlijk blijven zijn kop, hals en lichaam in evenwicht terwijl hij zijn prooi voorzichtig nadert en voortdurend fixeert met zijn naar voren gerichte strakke blik.

Echt kieskeurig is hij niet, buiten vissen lust hij ook kleine zoogdieren als muizen en mollen, kikkers, salamanders, insecten en zelfs vogels. Hij is wel een slokop, want hij slikt zijn prooi in één maal naar binnen. Zelf heb ik meermalen gezien dat een Reiger een grote vis met moeite stond in te slikken. Kop omhoog en maar slikken... soms waren de ogen groter dan de maag maar meestal gaat het goed en verdwijnt de prooi uiteindelijk in de maag. Net als bij roofvogels produceert een Reiger ook braakballen waarin soms nog harde deeltjes als botjes en graten zijn terug te vinden. De Reiger kan als koppel alleen broeden maar meestal komen ze voor in grote broedkolonies. Deze bevinden zich vooral hoog in de bomen. Soms gebruiken ze hetzelfde nest als het jaar ervoor maar regelmatig wordt ook een geheel nieuw nest gebouwd. Ook voor de Blauwe Reiger geldt het spreekwoord: wie eerst komt, eerst maalt. In het voorjaar keren de vogels weer naar hun broedkolonie en de mannetjes die eerst aankomen kiezen de grootste nesten. De laatkomers moeten genoegen nemen met een kleiner nest of zelf maar een nieuwe bouwen.

Als dan het mannetje de woonplaats heeft bepaald begint hij naar de vrouwtjes te lonken. Hij strekt zijn nek naar alle kanten uit en tracht zo een wijfje te lokken. Als er eentje naar hem komt, begint manlief de takjes van het nest te schikken. Als het wijfje mee begint te doen, wil ze daarmee zeggen dat ze akkoord gaat met een paring. Beide vogels werken nu het nest netjes af. Voortdurend brengen ze verbeteringen aan, tot het nest soms enorme afmetingen krijgt. De nesten worden hergebruikt dus ieder jaar wordt het groter.

Het wijfje legt drie tot vijf blauwgroene eieren en beiden broeden ze uit. Het laatste jong kruipt na ongeveer een maand uit het ei, maar, de laatst geboren baby's overleven meestal niet. Gewoonlijk blijven er een drietal jongen in leven. De ouders slikken het voedsel voor hun kroost eerst zelf in en brengen het daarna over in de bek van de jongen of, als de jongen al wat ouder zijn, deponeren het op de bodem van het nest.

Zeer speciaal bij de Reiger is het groeten bij het naar het nest vliegen. De aanvliegende vogel "groet" door het oprichten van zijn veerkuit en maakt daarbij speciale begroetingsgeluiden. Zijn partner antwoordt door de hals te strekken. De ouders voeden hun telgen netjes op want, als de jongen groter zijn, begroeten zij ook hun ouders. Over normen en waarden gesproken....

De meeste watervogels vetten hun veren in met stuitolie. Reigers kunnen dit niet, want hun stuitklier is verschrompeld. De taak van deze klier is overgenomen door poederdonskussentjes. Deze bevinden zich op de borst en aan de zijkanten van de stuit (dit is de onderzijde van de rug). De producenten van deze poederdonskussentjes zijn de poederdonsveren. Dit zijn pluimen waarvan de punten steeds opnieuw in poeder uiteenvallen en weer aangroeien. Om hun veren waterdicht te houden wrijven de reigers zich in met dit poeder. Zij verdelen het over hun lichaam met behulp van hun bek en een "poetsklauw". Deze laatste is de klauw van de middelste teen en hij wordt zo genoemd omdat hij een speciale getande rand heeft.

De Blauwe Reiger heeft eigenlijk geen echte natuurlijke vijanden, hooguit wordt soms een exemplaar gegrepen door een snelle vos. Reigers worden vaak gezien als visdieven, sommige vissers maar ook mensen met vijvers beweren dat een Reiger in een mum van tijd alles leeg heeft gegeten. Een volwassen reiger eet ongeveer 330 gram voedsel per dag. Dit bestaat slechts voor één derde uit vis en voor de rest uit larven, libellen en kleine knaagdieren zoals veldmuizen en mollen. Dus op zich valt het nog wel mee allemaal. Maar ik ben het met iedereen eens dat het niet leuk is een Reiger waar te nemen die heerlijk relaxed in het zonnetje bij je vijver staat te kijken naar net die ene dikke goudvis waar je zo trots op bent. Een reiger vangt enkel vissen die aan de oppervlakte zwemmen, omdat hij er niet van houdt om zijn snavel dieper dan tien centimeter in het water te steken. Bovendien grijpen Reigers slechts zelden vissen die langer zijn dan twintig centimeter. Als dit toch gebeurt, gaat het meestal om zieke exemplaren. Misschien een troost.

Maar loop je in de vallende schemer langs de waterkant en hoor je zo'n prachtige vogel roepen naar zijn of haar partner dan weet je dat de natuur wel heel erg mooi is en zelfs al heeft hij je Nemo uit je vijver gekaapt... het blijft een majestueus en prachtig dier om te zien.

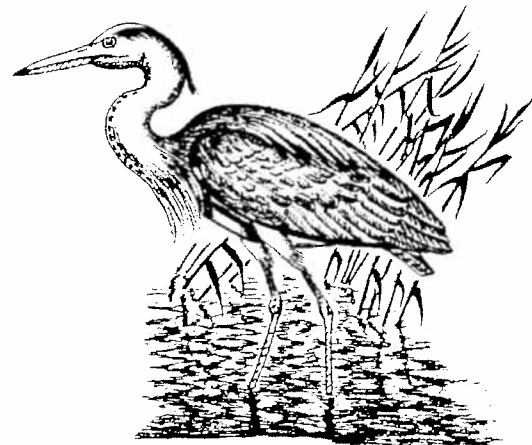
Veel kijkplezier,

Pedro van den Acker

Blauwe Reiger

*Een reiger, verwaand en pretentius,
Had nogal moeite met zijn keus,
Karper en snoek bezochten zijn stek
Maar voldeden niet aan zijn lekkere trek.
De zeelt was hem veel te min,
In de grondeling had hij geen zin.*

*Was hij ermee maar tevreden geweest,
De honger sloeg toe, en zowaar u dit leest,
Kwam geen vis meer aan de waterkant;
Wat restte was een slak, ver beneden zijn stand!*

(Bron: Vrij naar fabel "De reiger" van La Fontaine)

Vleermuiswandeling in Uden op 20 juni 2003

Opmerking Redactie: Dit verslag van Adrie Nijssen is afgelopen najaar vanwege plaatsgebrek niet opgenomen in het Bruujsel. Hieronder alsnog de gebeurtenissen!

Op vrijdagavond is het zo ver. De tweede vleermuiswandeling van de vleermuiswerkgroep staat op het programma. Het is droog met een redelijke temperatuur en een stevig windje. Aardige ingrediënten voor een vleermuiswandeling. De parkeerplaats aan de Drossaard dient als verzamelplaats voor de deelnemers. We vertrekken met vijftig personen waaronder vijftien kinderen, vijf leden van de vleermuiswerkgroep en ook nog een hond naar het schoolplein van de "Rode School". Daar geeft Gerard van Leiden een voorbereidend verhaal op de wandeling. Dan vertrekken we met de groep richting Mellepark waar de wandeling plaats vindt. Op een brug geeft Gerard verdere uitleg. Onder de toehoorders bevinden zich ook eenden en ganzen, die snaterend met Gerard mee babbelen. Een ervan komt uit het water en loopt kwakend op ons af of hij zeggen wil: "Hebben jullie iets te eten voor mij?". Dat blijkt niet het geval, dus waggelt hij terug naar het water, plonst er in en voegt zich bij zijn soortgenoten. Weer een eindje verder stoppen we om te luisteren, en jawel hoor, het eerste dwergje meldt zich al. De wandelaars zijn verrukt, het geluid van de detectors vinden ze heel speciaal. De kinderen zijn erg verbaasd: er zitten dus echt vleermuizen in het park! Ze worden er stil van. Een jongetje zegt dat volgens zijn vader vleermuizen niet in bomen zitten. Wel dus! Er worden veel vragen gesteld, onder andere: durven ze langs je gezicht te vliegen? Ja zeker maar ze vliegen niet in je haren.

Een stukje verder stoppen we bij een grote waterplas. Hier horen we wel watervleermuizen maar zien ze niet. Aan het water is het gevoelig kouder dan tussen de bomen en struiken. Straks misschien meer succes? We lopen weer verder en stoppen bij een viersprong. Hier vliegt een dwergje vlak boven ons in steeds hetzelfde rondje. Hij is zeker bezig met de Ronde van Uden. Onder het lopen vliegen de dwergjes ons nu letterlijk om de oren. De detectors ratelen dat het een lieve lust is. Een laatvlieger meldt zich en wordt enthousiast begroet door de groep. Een grote vleermuis!! Wat verder bij een grote plas zien we in het water de weerspiegeling van een watervleermuis. In de lichtbundel van een grote zaklamp kunnen we mooi zijn lichte buik zien. Een dwergje komt ook nog even langs fladderen. Aan de overkant van de straat bij het tennispark zien we nog enkele dwergjes. We lopen terug en blijven op een brug staan. Vorig jaar wemelde het hier van de watervleermuizen en dwergjes. Nu zien we er helemaal niets. De oorzaak is vermoedelijk de wind die deze avond in een ongunstige hoek zit. Dan naderen we alweer het einde van de wandeling en Gerard bedankt iedereen voor zijn belangstelling. Tenslotte worden er stickers uitgedeeld met daarop het internetadres en telefoonnummers van de vleermuiswerkgroepleden uit de omgeving. Vooral de kinderen zijn er erg blij mee. Op naar de derde wandeling.

Adrie Nijssen.

Laatvlieger

Binnenkort Voorjaarsexcursie Zuid-Limburg

Over zo'n anderhalve maand vertrekken we met ruim twintig enthousiaste Vogelwachters voor een vierdaagse excursie richting Zuid-Limburg. Op een van de mooiste plekjes van het Geuldal ligt Recreatieboerderij Tergracht. Hier hebben we, gedurende het Hemelvaartsweekend (20 tot en met 23 mei a.s.), vier luxe 6-persoons appartementen afgehuurd om van daaruit een aantal schitterende wandelingen in de omgeving te starten. Voor meer informatie over het onderkomen, kijk op www.tergracht.nl.

Het typische Limburgse landschap kenmerkt zich door zijn kleinschaligheid en de vele hagen en struwelen rondom de weilandjes. Aan de Geul, die door het dal kabbelt en kronkelt, grazen koeien in hoogstamboomgaarden. In Zuid-Limburg treft men ruim 200 gemarkeerde wandelroutes aan, een waar eldorado voor wandelaars dus! Veel routes gaan over onverharde wegen, smalle landbouwweggetjes, tussen heggen en dwars door de weilanden. Naast de karakteristieke Limburgse Hoeven of Vakwerkboerderijen treft men hier ook de zogenaamde 'holle wegen' aan: in de IJstijd ontstane afvloeiingsgeulen van het smeltwater. Meer informatie over de omgeving vind je op www.limburgslandschap.nl.

Andere gebieden met een hoge natuurwaarde zijn de rivierdalen en de hellingbossen. Die bossen, uniek voor ons land, danken hun bestaan aan hun ligging tegen steile hellingen. Hier treft men door de hoge waterstand een zeldzame flora en fauna aan. Denk hierbij aan onze eerdere excursies naar de hellingbossen bij Kasteel Elsloo (het Bunderbos) waar onder andere de Boomklever zijn domein heeft! Kenmerkend van hellingbossen zijn de bronnetjes die op vele plaatsen uit de wanden wellen. Bekende bossen zijn verder het Savelsbos en het Bovenste Bos. Langs de Geul kun je op een aantal plaatsen vlak langs het water lopen. Uiteraard hopen we hier de IJsvogel te ontdekken. Ook de Waterspreeuw of Grote Gele Kwikstaart behoren tot de mogelijkheden.

De afgelopen jaren is deze vierdaagse excursie een groot succes gebleken. In deze periode van het jaar is de natuur op zijn mooist. Bomen, struiken en bloemen zijn dan nog frisgroen. Ook de vogels laten zich dan zeer goed horen en zien, ze moeten immers hun territorium verdedigen. Naast eerdergenoemde soorten als de Grote Gele Kwikstaart, IJsvogel en Boomklever hopen we ook de Kramsvogel, Appelvink, Europese Kanarie en misschien wel de Wielewaal in ons vizier te krijgen. Als de weergoden ons met Hemelvaart gunstig gezind zijn, worden het weer vier schitterende en vooral gezellige dagen. Uiteraard houden wij de thuisblijvers op de hoogte van onze belevenissen ... in het volgende Bruujssel.

Op dit moment zijn er nog 3 plaatsen vrij. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met ondergetekende, telefoon 0413-251691 of e-mail pknoy@hetnet.nl.

Peter Noy

Verbeter de wereld...

Dit artikel gaat niet over vogels, maar over het milieu dat we samen met hen delen. Over de leefomgeving, waar we gezamenlijk van afhankelijk zijn. Je hoort de laatste jaren in dit verband veel over duurzaamheid praten. Jan en alleman neemt dit woordje nogal erg gemakkelijk in de mond. Probeer maar uit. Zet er maar gewoon het woordje 'duurzaam' voor, en het klinkt gelijk wereldverbeterend: Duurzame ontwikkeling, duurzaam bouwen, duurzame landbouw, duurzaam toerisme, duurzaam autogebruik, duurzaam jagen, duurzaam kokkels vissen enz. Er wordt over deze onderwerpen heel wat "af-gevergaderd". Zo ook in het bestuur van De Groenhoeve. Wij gaan in dit nieuwe jaar aan 'duurzaam waterbeheer' en 'duurzaam energiegebruik' doen. Toegegeven, het klinkt goed. Wij laten het echter niet alleen bij mooie woorden maar voegen de daad bij het woord. Ons motto: 'Verbeter de wereld, begin bij je zelf'. De gedachte: 'Wij hebben de aarde geërfd van onze voorouders en te leen van onze kinderen' staat hierbij centraal.

De Groenhoeve gaat in Uden een voorbeeldfunctie vervullen op het gebied van '*anders omgaan met water*' en '*anders omgaan met energie*'. Twee duurzaamheidsprojecten zullen nog dit voorjaar worden gerealiseerd: het project '**Regenwater**' en het project '**ZonnestroomM**'. Wij willen door deze concrete projecten een voorbeeld stellen en daardoor een bijdrage leveren aan het bewustwordingsproces op het gebied van het 'anders' omgaan met onze natuurlijke hulpbronnen.

Voor alle duidelijkheid: Het gaat ons bij deze projecten niet om onze portemonnee, maar uitsluitend om onze zorg voor het milieu en het uitdragen van het duurzaamheidsbeginsel.

'Anders' omgaan met water

Al het regenwater van het dak van De Groenhoeve stroomt nu, samen met het afvalwater naar het openbare riool. Het is gewoon zonde om dit schone regenwater te vermengen met het vieze afvalwater. Daarom gaan we bij het project 'Regenwater' het regenwater afkoppelen en verzamelen in een ondergrondse tank. Een eventueel overschot aan regenwater wordt in de grond geïnfiltreerd. Het water uit de ondergrondse opslagtank kan prima gebruikt worden voor allerlei doeleinden: het doorspoelen van de vijf toiletten, als drinkwater voor de dieren, voor het schoonmaken van de dierenverblijven en bij het beregenen van de weiden. Door zo'n eigen regenwatersysteem kan het jaarlijkse waterverbruik van 190.000 liter teruggebracht worden tot zo'n 60.000 liter. Een besparing van maar liefst 70%. Dit zogenaamde 'afkoppelen' heeft op ons milieu verschillende positieve effecten:

- Het geeft een fikse besparing op ons waterverbruik en daardoor op de energie, die nodig is voor de winning van drinkwater. We spoelen per persoon per dag zo'n slordige 35 liter water door de wc!
- Er komt veel minder water in het riool. Er hoeft daarom aanzienlijk minder water naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie te worden verpompt. Daar hoeft dan veel minder water te worden gezuiverd. Dit scheelt allemaal veel in energie en in kosten.
- Bij hevige regenval hebben we vaak een probleem. Het riool kan de grote hoeveelheid neerslag onmogelijk aan. Het vuile rioolwater wordt dan noodzakelijkerwijs in open water geloosd. Dit is erg slecht voor het milieu en de vissen betalen hiervoor meestal de prijs. We lezen na zo'n stevige plensbui in de kranten vaak van massale vissterfte. Door het afkoppelen komt geen regenwater meer in het vuilwaterriool terecht. Probleem opgelost.
- Door hergebruik en infiltratie blijft het overtollig regenwater op de plek waar het valt en komt het weer ten goede aan de omgeving. Verdroging wordt hierdoor tegengegaan.
- Naast deze vier positieve effecten op het milieu heeft het afkoppelen, vanwege de besparing op ons waterverbruik, ook nog eens een positief effect op onze portemonnee.

Zonnestroom

Door het plaatsen van zonnepanelen op het dak van de Groenhoeve gaan we zelf stroom opwekken. Het project 'Zonnestroom' is een praktisch voorbeeld van het 'anders' omgaan met energie. Onze natuurlijke hulpbronnen gaan hierdoor langer mee. Dit zonnestroomsysteem levert ons een energiebesparing op van circa 30%, de moeite waard dus. Voor kenners: De Groenhoeve heeft een jaarlijks energieverbruik van 6.750 kWh. Het systeem bestaat uit 16 zonnepanelen met een vermogen van 2.400 Wp (Wattpiek) en geeft een jaarlijkse opbrengst van bijna 2.000 kWh.

Duurzaamheidseducatie vanuit de praktijk

Het gaat ons bij beide projecten in eerste instantie om het uitdragen van het duurzaamheidsbeginsel. Wij willen deze projecten op indringende wijze onder de aandacht van de Udenaren brengen. Daarom zal er bij de ingebruikstelling door politiek en pers veel aandacht aan worden geschonken. Jammer genoeg zie je het zonnestroomsysteem, in tegenstelling tot bijvoorbeeld windmolens, niet werken. Ook het grotendeels ondergrondse regenwatersysteem is bovengronds niet bepaald spectaculair te noemen. Toch willen we beide processen en het effect daarvan zoveel mogelijk visualiseren. In de hal van de Groenhoeve worden daarom voorlichtingspanelen van het regenwater- en het zonnestroomsysteem aangebracht. Daarop worden de grotendeels onzichtbare processen uiteengezet. Ook denken wij aan het plaatsen van een standaard met folders en info over duurzaam waterbeheer en zonnestroom. In de toiletten worden de regenwaterleidingen helderblauw gekleurd met als toelichting: *'Dit toilet wordt gespoeld met regenwater'*. Ook worden in het gebouw watermeters geplaatst waarop de toevoer en het gebruik van regenwater kan worden afgelezen. Door middel van opbrengstmeters in de hal kan worden afgelezen hoeveel stroom er wordt opgewekt en hoeveel de CO2 reductie bedraagt. Al deze actuele informatie wordt op een lichtkrant in de hal weergegeven. Ook het stromen van regenwater aan de buitenkant van het gebouw wordt zoveel mogelijk zichtbaar gemaakt. Door het IVN wordt voor de bovenbouw van het basisonderwijs een lesbrief opgesteld over 'anders omgaan met water en energie'. De projecten 'Regenwater' en 'Zonnestroom' worden gekoppeld aan de educatieve route natuurpad-breuk-grondwatermeter. Beide duurzaamheidsprojecten worden eveneens opgenomen in het infopakket voor natuurgidsen en jeugdnatuurgroep. Om het 'regenwaterproject' en het 'zonnestroomproject' blijvend onder de aandacht van de bevolking te brengen willen we jaarlijks, b.v. op Wereld Milieudag, in samenwerking met LA21, het Waterschap Aa en Maas of de gemeente Uden, in de Groenhoeve een dialoog organiseren.

Wie zal dat betalen...

Wij zijn voor het realiseren van deze projecten volledig afhankelijk van subsidies en giften. Het is ons echter gelukt om de benodigde financiën voor beide projecten rond te krijgen. De educatieve doelstelling van ons project 'Regenwater' sluit naadloos aan op de doelstelling van het platform Lokale Agenda 21 (LA21) en het Waterschap Aa en Maas. Beide instellingen waren bereid om de volledige kosten van ons regenwaterproject ad € 7.000,- voor hun rekening te nemen. Als vereniging komen wij bij de aanschaf van zonnepanelen niet in aanmerking voor de bestaande subsidieregelingen. Gelukkig vonden wij het Udense bedrijf EMI Compact Disc Holland bereid om ons het hele investeringsbedrag van ons project 'Zonnestroom' van € 8.000,- te schenken. Medewerkers van de EMI, bedankt! Voor de educatieve aspecten van het zonnestroom project geeft Milieuzaken van de gemeente Uden ons nog eens een extraatje van € 1.200,-

Meer gedetailleerde informatie over de projecten 'Regenwater' en 'Zonnestroom' wordt op verzoek via het secretariaat per e-mail worden toegezonden.

Ik wens alle leden alsnog een zonnig en duurzaam 2004.

Joop Bergsma

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Er zijn altijd wel mensen in uw omgeving die u kunt verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

De doelstelling van de winkel:

- Door verkoop van boeken, kaarten, cassettes en Cd's met vogelgeluiden steeds meer mensen kennis en interesse bijbrengen voor het vogelleven.
- Door verkoop van nestkasten de vogels helpen bij het vinden van nestelplaatsen in de broedperiode. Het is bekend dat de huidige samenleving het vinden van genoemde plaatsen in de vrije natuur zeer bemoeilijkt. De prachtige zomer loopt op een eind en daarmee staan kou en regen weer voor de deur. Honger en kou doen veel vogels sterven. We kunnen helpen door het geven van voedsel in zeer slechte omstandigheden, maar het geven van onderdak is een permanente hulp. Als dan in het nieuwe voorjaar de meesjes uitvliegen geeft u dat een dubbel prettig gevoel.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

- Bedreigde vogels€ 1,00
- Ja, natuurlijk in vogelvlucht€ 4,50
- Vogellogboek€ 1,00
- Gierzwaluw€ 0,50
- Boerenzwaluw€ 0,50
- Huiszwaluw€ 0,50
- Oeverzwaluw€ 0,50
- Vogels van Midden Brabant€ 4,50
- Eerste hulp aan dieren€ 1,50
- Wintervoeding vogels€ 1,00
- Roek en de landbouw€ 1,00
- De Lepelaar€ 6,50

Andere artikelen:

- Cd's met vogelgeluiden€ 7,50
- Vogelwacht Uden sticker€ 0,50
- Postpapier met afbeelding van een eend/uil€ 3,85
- Telefoonklappers€ 1,25
- Raamstickers (ter voorkoming van vogelbotsingen)€ 1,50
- Vogelwachtspldje (een "must" voor leden)€ 5,00
- Nestkasten (tweemaal geleverd met buitenbeits)
 - Kast voor Winterkoning en Matkop€ 4,00
 - Kast voor Pimpelmees, Zwarte Mees, Kuifmees, Glanskop€ 6,00
 - Kast voor Koolmees, Bonte Vliegenvanger, Ringmus, enz.€ 6,00
 - Kast voor Gekraagde Roodstaart en Bonte Vliegenvanger€ 6,50
 - Kast voor Grauwe Vliegenvanger€ 7,00
 - Kast voor Boomkruiper€ 8,00
 - Kast voor Gierzwaluw€ 10,00

Suggesties m.b.t. aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn bijzonder welkom.

Coördinator:

Aad van Toor
Klaroenlaan 1, Uden
Telefoon: 0413-264106 (s.v.p. van tevoren even bellen)

Indien niet aanwezig:

Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Telefoon: 0413-269804

SELEKTVRACHT

dochter van

VAN GEND & LOOS

EURO EXPRESS

**HEEFT U PAKJES TE VERSTUREN,
DIT KAN OOK VIA SELEKTVRACHT DEPOT UDEN.**

Pakjes van 50 gram tot een gewicht van maximaal 12 kg.
Maximale inhoud 100 liter.

Selektvracht depot Uden,

Berna Rutten

Karperdijk 20

5406 PH Uden

Tel. 0413-269372

Fax. 0413-267619

e-mail berna.rutten@12move.nl

*Vraag vrijblijvend inlichtingen
De prijs zal u meevallen! (zeker voor
pakjes die niet in de brievenbus passen)*

Nobru.....
TECHNISCH PERSONEEL BV

Detachering, Werving & Selectie

Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73, 5400 AB UDEN

Telefoon: (0413)243610

Fax: (0413)243615

E-mail: info@nobru.nl

Internet: www.nobru.nl

**RIOOL-, REINIGINGS- EN
INSPECTIEBEDRIJF VOOR
GEMEENTE, RIJK EN INDUSTRIE**

Statenweg 31
5428 GD
VENHORST
Tel.: 0492-321405
Fax.: 0492-324375

*Honden & Katten
Speciaalzaken '4Feedt'*

*Volkelseweg 26
5405 NA Uden*

O.B.

**Hoogwaardig en volledig
honden- en kattenvoer
en benodigdheden**

Kwaliteit hoeft niet duur te zijn

www.4feedt.nl

Superieur lam & rijst 20 kg 24,50 EUR*

Krokante brokken 20 kg 19,15 EUR*

* prijs per onder voorbehoud van wijzigingen

Gewoon even bellen:

(0413) 26 63 98 of 06 22 54 73 69

Of kijk in onze virtuele winkel: www.4feedt.nl

**Gratis bezorgservice in
Uden, Oss, Veghel,
Nijmegen, Wijchen
en omstreken**

Di. 09.00 - 12.00

Wo. 09.00 - 12.00

Vr. 13.00 - 21.00

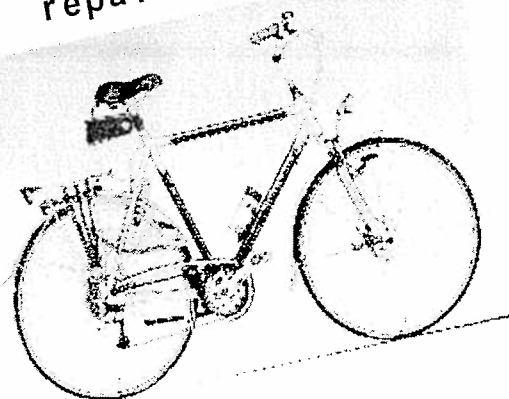
Za. 10.00 - 17.00

en . Op afspraak

WIM DE WILT

**Voor al uw
tweewielers
en
reparaties**

Kerkstraat 4 - Uden - 0413-262620

JM Koerierservice

Voor het bezorgen van enveloppen
tot palletgoederen in zowel
binnen- als buitenland.

Uitstekende service;
dag en nacht bereikbaar.

Rondweg 77

5406 NK UDEN

Tel.: 0413-272130

Fax: 0413-270146

Mobiel: 06-53752706

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Home &
Harmony; een collectie met veel
keus en kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

Het Bloemenmagazijn

Botermarkt 5
5404 NV Uden
0413-267988

Het Bloemenhuis

Kornetsstraat 6
5402 CN Uden

DENKERS EN DOENERS IN HUISVESTINGADVIES

Huisvesting Consultancy
Milieu & Regelgeving
Bouwprojectmanagement
Beheer & Onderhoud
Outsourcing Services

Raad op maat?
Bezoek www.nibag.nl

Oude Udenseweg 16
5405 PD UDEN
Tel. 0413 - 33 42 00
Fax 0413 - 26 85 05

Duifhuizerweg 8
5406 TB Uden
Tel. 0413 363785
Fax 0413 342047

Voor al uw agrarisch
loonwerk

NATUURLIJK
rundvlees van
FRANS KNOBBOUT

BiefSelect is de naam van ons 100% natuurvriendelijk rundvlees. Het wordt op de vriendelijke wijze geproduceerd en voldoet aan de strenge kwaliteitsnormen van de Europese Gemeenschap. De kwaliteit van BiefSelect ontdekt u tijdens de bereiding én op uw tong...! Probeer het nu aan!

**SLAGERIJ
KNOBBOUT**

OFFICIËLE MERKEERDE MET EERREKENDE
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP

Drossaard 12, 5403 ET Uden

FIETS WERELD

COCK ULAND
de fietsenwinkel

Altijd in beweging!

**Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088**

**1500 SOORTEN BEPLANTING
ONTWERP - AANLEG - ONDERHOUD**

alle tuinartikelen - tuinaanleg -
gespecialiseerd in
vijverbenodigdheden

**Goorkensweg 1 - UDEN -
Telefoon (0413) 26 10 78**

Onze bakkerswinkels en bezorgdiensten
staan voor kwaliteit in brood en
banket, in Beek en Donk, Boekel,
Gemert, St. Anthonis, Uden en wijde
omgeving.

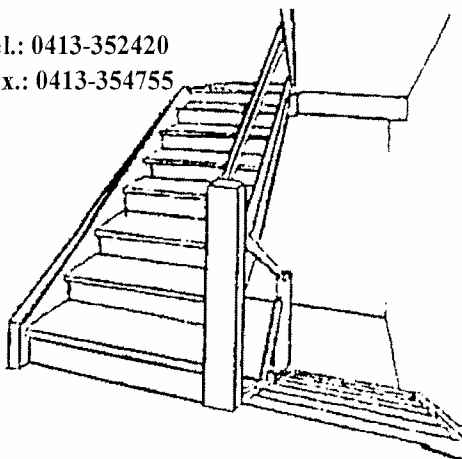
St. Josephplein 5 - Venhorst
Drossaard 57 - Uden
Tel.: 0413 - 268517

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Dorshout 6b
5462 GL VEGHEL

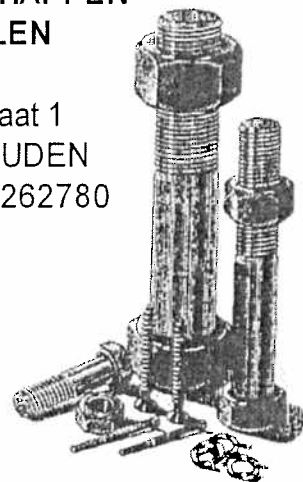
Tel.: 0413-352420
Fax.: 0413-354755

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

De Bruin

verzekeringen

Velmolenweg 87, 5401 HL Uden
Telefoon (0413) 330 999, Telefax (0413) 253 204
Website www.debruin.nl
e-mail info@debruin.nl

**Alle verzekeringen
en financiële diensten**

kaas & natuurvoeding

de sprokkel

- natuurvoeding
- kaas
- delicatessen
- dieet

www.desprokkel.com

Kastanjeweg 171
5401 GW Uden
Tel. 0413-271491
Fax. 0413-248145
E-mail: sprokkel@planet.nl

Laat uw digitale bestanden
gratis afdrukken

WWW.JETTEN.NL

Meld je aan op onze printservice
en je ontvangt 5 gratis afdrukken.
(1 aanmelding per huishouding)

FUJIFILM
DIGITAL
IMAGING
SERVICE **FDI**

JETTEN FOTOGRAFIE

1500 SOORTEN BEPLANTING
ONTWERP - AANLEG - ONDERHOUD

alle tuinartikelen - tuinaanleg -
gespecialiseerd in
vijverbenodigdheden

Goorkensweg 1 - UDEN -
Telefoon (0413) 26 10 78

Beschermen helpt. Helpt u mee?

**Want één op de vijf
vogels wordt nog
bedreigd!**

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk
goed nieuws. Maar zowel in Nederland
als Wereldwijd groeit de Rode Lijst
van bedreigde en kwetsbare
vogelsoorten nog steeds.
Help mee, word lid en
ontvang gratis een
Zakgids Vogels of
een Nestkast als
welkomst-
cadeau.

Vogelbescherming
NEDERLAND

Ja, ik wil lid voor f40,- per jaar (65+ f27,50) en ontvang
elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en een van de
welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist

Dhr /Mevr.

Adres

Postcode:

Plaats:

Stuur deze brief naar: Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist
Postzegel heeft niet, mag wel

JAN PEERENBOOM

Aannemingsbedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 NA Uden
tel: (0413) 26 37 40

ACTIVITEITEN WERKGROEPEN VOGELWACHT UDEN

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, te weten:

WERKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverwaluwenwand op de voormalige grindafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverwaluwenwand en observatiehut. Op verzoek is een gratis brochure verkrijgbaar met daarin alle details over de bouw e.d.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

WERKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. 40 kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Hermans, telefoon: 0413-272777

WERKGROEP NESTKASTEN

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals koolmees, pimpelmees en zwarte mees, gekraagde roodstaart, vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Leo Ballering, telefoon: 0413-368248

WERKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een zestal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de buizerd, havik, sperwer, torenvalk, wespandief en boomvalk.

Coördinator Piet van der Voort, telefoon: 0413-263292

WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruujsel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, telefoon: 0413-251691

WERKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

WERKGROEP JEUGDVOGELWACHT UDEN E.O.

Binnenkort start een nieuwe Jeugdnatuurgroep, een zelfstandige werkgroep binnen Vogelwacht Uden. Zij is bedoeld voor jongeren vanaf acht jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Een keer per maand trekt men het veld in om naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddestoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

